

PAPP Z. ATTILA - MÁRTON JÁNOS

A GYERGYÓI KISTÉRSÉG ÁLTALÁNOS ISKOLÁINAK EREDMÉNYEI A 2011–2018 KÖZÖTTI ORSZÁGOS ÉRTÉKELÉSEK ALAPJÁN

I. Bevezető

A nyolcadik osztályt végzett diákok továbbtanulását leginkább az általános iskola lezárását követően szervezett egységes, országos vizsgán elért eredmények befolyásolják, ez jelenti ugyanis a középiskolai felvételi átlag legfontosabb összetevőjét. Míg 2000 előtt a felvételi vizsgákat a középiskolák szervezték meg saját hatáskörükben az oda jelentkező diákok számára, 2000-től bevezették az országosan koordinált, egységes vizsgát, amely azonban az elmúlt közel húsz évben folyamatos átalakuláson ment keresztül: nemcsak az elnevezése változott néhányszor,¹ hanem többször módosították a vizsga lebonyolítási módszertanát is, továbbá a középiskolai továbbtanulás szempontjából tekintett jelentősége is átértékelődött. Tanulmányunkban az országos értékelés gyergyói eredményeit vizsgáljuk a 2011–2018 közötti időszakra vonatkozóan, egy Hargita megyei összehasonlító elemzés keretében.²

II. Módszertani megjegyzések

Az elemzésben szereplő adatok jobb értelmezhetősége érdekében szükségesnek tartunk néhány pontosítást a vizsgált időszak és térség lehatárolásának vonatkozásában.

1 A vizsga jelenleg érvényben levő, egy 2010-ben elfogadott módszertannal bevezetett megnevezése országos értékelés vagy felmérés (*evaluare națională*). Tanulmányunkban mi is ezt használjuk. Korábbi megnevezései: képességvizsga (*examen de capacitate*) – 2000 és 2004 között –, országos tesztek (*teste naționale*) – 2004 és 2008 között –, egységes témájú dolgozatok (*teze cu subiect unic*) – 2008 és 2009 között. A köznyelvben gyakran a „kisérettségi” megnevezés volt használatos.

2 Az elemzés alapjául a 2015 ősze óta Gyergyóremetén és az ottani iskolákban végzett oktatásfejlesztési projektünk keretében elkészült elemzések erre vonatkozó részei szolgálnak, amelyek keretében előbb a 2011–2016 időszakra, majd 2017-re vonatkozóan vizsgáltuk az országos értékelés gyergyóremetei eredményeit, gyergyói és Hargita megyei összehasonlítás keretében. Jelen tanulmányunkban ezen túllépve, a gyergyói kistérség településeinek és iskoláinak eredményeire összpontosítunk.

A 2011–2018 közötti időszak kiválasztását két dolog indokolja: részben kényszer, hiszen erre a periódusra vonatkozóan érhetőek el megyék, települések, iskolák és diákok szintjére lebontva az országos értékelés vizsgaeredményei,³ ugyanakkor ez az a periódus, amikor kisebb módosításokkal azonos módszertan alapján zajlottak a vizsgák, ami az eredmények összehasonlíthatósága szempontjából előnyös.⁴

Szintén pontosításra szorulhat a gyergyói térség meghatározása, mivel a különböző történelmi, földrajzi és közigazgatási kontextusokban a Gyergyói-medence behatárolása eltérő lehet. Tekintettel arra, hogy oktatási szempontból vizsgáljuk a térséget, Hargita megye felosztásában is elsődlegesen oktatási szempontokat, főképp a jellemző továbbtanulási útvonalakat tartottuk szem előtt. A megyét ennek megfelelően hat oktatási kistérségre osztottuk fel (gyergyói, csíki, székelyudvarhelyi, székelykeresztúri, gyimesi és maroshévízi), amelyek nemcsak földrajzilag határolhatók be viszonylag könnyen, de közös jellemzőjük, hogy létezik mindegyikben legalább egy olyan középiskolai képzést is biztosító oktatási központ (település, iskola), amely meghatározó a térség többi településén nyolcadik osztályt végzett diákok továbbtanulása szempontjából.

A gyergyói kistérséghez egy várost és hét községet soroltunk.⁵ Ezekben összesen 12 olyan önálló jogi személyiségű iskola működik, ahol általános iskolai oktatás is van. (Lásd az 1. táblázatot.⁶) Az iskolák közül tíz magyar tannyelvű, egy román tannyelvű (a Sfântu Nicolae), egy pedig vegyes, román-magyar tannyelvű (a Theodor Chindea, ahol a román tannyelvű oktatás a domináns, azonban elemiben és felső tagozaton is működik egy-egy összevont magyar tannyelvű osztály). Az iskolák többségét egyetlen intézmény alkotja, három iskola viszont több tagiskolából áll: az újfalvi Elekes Vencelnek

3 Az adatok elsődleges forrása az Oktatási Minisztérium által a vizsgaeredmények közzététele céljából működtetett honlap, az evaluare.edu.ro, amely a 2015–2018 közötti eredményeket tartalmazza. A 2011–2014 közötti eredményeket az admitereliceu.ro honlapról töltöttük le 2016. júliusában, amelynek forrása szintén az említett minisztériumi honlap volt. (Jelenleg az admitereliceu.ro honlapon az eredmények nem elérhetőek az oldal időközben megváltozott struktúrája és jellege miatt.)

4 A jelenlegi rendszer 2011-óta van érvényben, 2010 még egy átmeneti év volt, amikor az országos értékelés átlaga mellett a korábbi években írt egységes témájú dolgozatok eredménye is beleszámított a vizsgaátlagba.

5 A szűkebb értelemben vett Gyergyói-medencén kívül található, de több szempontból is a térséghez tartozó községek közül Vaslábót a gyergyói kistérségbe soroltuk, hiszen az ottani diákok továbbtanulási útvonalai ezt indokolják, hasonló okokból viszont Gyergyóvárhegy és Salamás községek a maroshévízi kistérségbe kerültek.

6 A kistérségekhez sorolt városok és községek listáját lásd a tanulmány 1. mellékletében.

SZOCIOLÓGIA ÉS SZOCIÁLIS MUNKA

a tekerőpataki Tarisznyás Márton, a remetei Fráter Györgynek a szintén remetei (csutakfalvi) Balás Jenő a tagiskolája, a ditrói Puskás Tivadar középiskolában pedig nincs 5-8. osztályos oktatás, két tagiskolájában, a ditrói Csiby Andorban és az orotvai iskolában azonban igen.

1. táblázat. A Gyergyói-medence települései és általános iskolái

Település	Önálló iskolák	Iskolák megnevezése	Beosztott tagiskolák ¹
Gyergyószentmiklós	4	Fogarasy Mihály Általános Iskola Kós Károly Általános Iskola Vaskertes Általános Iskola Sfântu Nicolae Elméleti Líceum	– – – –
Gyergyóalfalu	1	Sövér Elek Szakképző Líceum	–
Gyergyócsomafalva	1	Köllő Miklós Általános Iskola	–
Gyergyóditró	2	Puskás Tivadar Szakképző Líceum Siklódi Lőrinc Általános Iskola	2 tagiskola (Csyby Andor Általános Iskola – Ditró, Orotvai Általános Iskola) –
Gyergyószárhegy	1	Bethlen Gábor Általános Iskola	–
Gyergyóújfalu	1	Elekes Vencel Általános Iskola	1 iskola (Tarisznyás Márton Általános Iskola – Tekerőpatak)

Gyergyóremete	1	Fráter György Általános Iskola	1 iskola (Balás Jenő Általános Iskola – Gyergyóremete/ Csutakfalva)
Vasláb	1	Theodor Chindea Általános Iskola	–

Elemzésünk során kistérségi, települési és iskolai szintű összehasonlításokat végeztünk. A települések és iskolákszerinti összehasonlítás kapcsán szükséges megjegyezni, hogy az adatok jellege miatt külön nem vizsgáltuk a jogi önállósággal nem rendelkező iskolákat, valamint azokat a településeket sem, amelyekben ilyenek működnek.⁷ Ez egyben azt is jelenti, hogy a vidéki településeknél a településszintű vizsgálatok elemzési egységei a községek, azoktól a kivételektől eltekintve, amikor valamely községen belül több településen is működik önálló iskola – utóbbi esetekben külön vizsgáltuk az adatokat.⁸ A városok esetében fordított a helyzet: a városi összesített eredményeket az ott működő összes önálló iskola eredményei adják.⁹ A fenti összehasonlításokon túl nyilván érdekes az eredmények településtípus szerinti összevetése is, hiszen ez alapján lehet rámutatni a városi és falusi iskolák közötti különbségekre.

Ami a konkrét eredményeket illeti, az elemzés során az országos értékelés átlagát és a vizsgatárgyakból elért eredményeket vizsgáltuk. Az értékelés a magyar tannyelvű oktatásban tanuló diákok számára három tárgyból zajlik: a román tannyelvű oktatásban tanuló diákokhoz hasonlóan román nyelv és irodalomból és matematikából, továbbá magyar nyelv és irodalomból. Az országos értékelés átlagát a három vizsgatárgyból szerzett jegy számtani átlaga jelenti. Ennek súlya a középiskolai felvételi átlagban a 2018/2019-es tanévre vonatkozó felvételi vizsga esetében 80 százalék, a fennmaradó 20 százalékot az 5–8. osztályok tanév végi iskolai átlagaiból számolt ún. négyéves átlag jelenti. Utóbbi

7 Ennek az adatforrásunk hiányossága és következetlensége az oka: a minisztériumi adatbázisban a jogilag nem önálló iskolák egy részénél az eredmények néhány évben külön szerepelnek, más években pedig a felettes iskola eredményeihez sorolva. Emiatt az elemzés során az iskolák jogi státusz szerinti besorolását tekintettük mérvadónak, azaz a tagiskolák eredményeit egységesen a felettes iskolák eredményeihez soroltuk, függetlenül attól, hogy azok a minisztériumi adatbázisban hogyan szerepeltek. Ez leginkább a falusi iskolákat érinti, ahol kevés kivételtől eltekintve a községenként egy-egy önálló iskola a jellemző.

8 A gyergyói kistérségben nincs erre példa.

9 A gyergyói kistérségben ez Gyergyószentmiklóst érinti, illetve a községek közül Ditrót, ahol két önálló jogi személyiségű iskola működik.

jelentősége az elmúlt években folyamatosan csökkent: 2011 és 2013 között még a két összetevő aránya 50–50 százalék volt a felvételi átlagban, 2014-ben a négyéves átlag súlya 25 százalékra csökkent, 2017-ben pedig 20 százalékra. Számottevően megnőtt tehát az országos értékelés átlagának jelentősége a felvételi átlag kiszámításában, viszont az a 2008 óta érvényben levő szabályozás, amely szerint a középiskolai felvételi átlag kiszámításának nem feltétele az átmenő (azaz legalább 5-ös) országos értékelés átlag elérése, jelentősen erodálta a nyolcadik osztályos záróvizsga presztízsét és jelentőségét.¹⁰ Bár befolyással nincs rá, mégis szorosan kapcsolódik az országos értékelés eredményeihez a felvételi átlagot alkotó másik összetevő, a négyéves átlag is, így elemzésünkben röviden erre is kitérünk.¹¹

Vizsgálatunk elsősorban az említett eredmények különböző elemzési szintekre kiszámolt átlagának összehasonlítását jelenti. Bár vizsgáltuk a romániai nyilvánosságban használt „átmenési arányt”¹² is, mindenképpen szeretnénk kihangsúlyozni, hogy ennek az országos értékelés és a középiskolai továbbtanulás szempontjából önmagában nincs jelentősége (aminek fő oka a 13. lábjegyzetben olvasható). Ez tehát inkább csak egy szimbolikus mutató az eredmények értelmezésében, ami nem is mindig van szoros összefüggésben a vizsgaeredményekből számolt átlagokkal.

10 A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a középiskolába – ezen belül akár a szülők és diákok körében egyaránt nagyobb presztízsűnek számító elméleti líceumi oktatásba is – olyan diákok is felvételt nyerhetnek, akiknek az országos értékelés átlaga és/vagy felvételi átlaga nem éri el az 5-ös osztályzatot. A felvételi átlag egyedüli jelentősége a diákok rangsorolásában van, azaz minél magasabb átlaggal rendelkezik valaki, annál nagyobb az esélye az általa választott középiskolába és szakra felvételt nyerni. Figyelembe véve, hogy az országos értékelésen csak azok a diákok vehetnek részt, akik sikeresen befejezik a nyolcadik osztályt – azaz a tanév végére minden tantárgyból megszerzik az átmenő, legalább 5-ös osztályzatot –, a négyéves átlag értelemszerűen minden felvételi átlaggal rendelkező diák esetében 5-ös feletti. Az 5-ös alatti felvételi átlag tehát kizárólag az országos értékelésen elért gyenge eredményekből adódhat. Csak mintegy szemléltetésként következék egy beszédes példa: a 2018-as középiskolai felvételi során Hargita megyében az elméleti oktatásba bejutó diákok felvételi átlagai közül a legkisebb 2,22 volt (egy román tannyelvű középiskola filológia osztályába jelentkező diákról van szó). A szóban forgó diák az országos értékelésen 1,1-es átlagot ért el, a négyéves tanulmányi átlaga pedig 6,73 volt. A gyakorlatban emellett arra is van példa, hogy a nyári felvételi során üresen maradt helyeiket az iskolák az őszi iskolakezdés előtt olyan diákokkal töltik fel, akik nem vettek részt az országos értékelésen (és emiatt a felvételi elosztáson sem). Közöttük olyanok is találhatóak, akik azért nem vizsgáztak, mert nyolcadik osztály végén egy vagy több tantárgyból megbuktak, és csak az őszi iskolai pótvizsgán sikerült átmenő osztályzatot szerezniük.

11 Egy másik hiányossága az adatforrásunknak, hogy a két említett mutatót a legutóbbi három évre, azaz a 2016–2018 időszakra vonatkozóan nem tartalmazza.

12 A legalább 5-ös osztályzatot elért diákok aránya.

Elemzésünk során a különböző összehasonlítások mellett az országos értékelés átlagai alapján település- és iskolaszintű rangsorokat is készítettünk. Ezekkel kapcsolatosan fontos megjegyezni, hogy nem célunk az érintett iskolákban zajló pedagógiai munka minőségének az értékelése, hiszen tisztában vagyunk azzal, hogy ehhez a jelenleginél mélyebb, több tényezőt – mindenekelőtt a tanulók családi hátterét is – figyelembe vevő vizsgálatokra volna szükség.

III. Az országos értékelés összesített gyergyói eredményei megyei összehasonlításban

Hargita megyében 2011–2018 között az országos értékelésen összesen 22 180 diák vett részt.¹³ A diákok 15,7 százaléka a gyergyói kistérség iskoláiban végzett. A két legnagyobb régió a csíki és az udvarhelyi – előbbiben a diákok mintegy harmada, utóbbiban pedig közel 30 százaléka végzett –, a legkisebb pedig a gyimesi, amely a végzősök 3,6 százalékát összesíti. Utóbbi az egyetlen a hat kistérség közül, ahol nincs város, és román tannyelvű iskola sem működik. A régiók közül kettőben (csíki és maroshévízi) haladja meg az 50 százalékot a városi iskolában végzett diákok aránya, a többi régióban túlsúlyban vannak a falusi iskolákban végzett diákok. E tekintetben egyébként a gyimesi után Gyergyó tekinthető a leginkább rurális kistérségnek, hiszen itt a diákok közel kétharmada végzett falusi iskolában. Ami a tannyelvet illeti, Gyergyó a harmadik helyen van a román tannyelvű iskolában végzett diákok arányát (és számát) tekintve Csík és Maroshévíz után – utóbbi a megye egyetlen román többségű kistérsége.

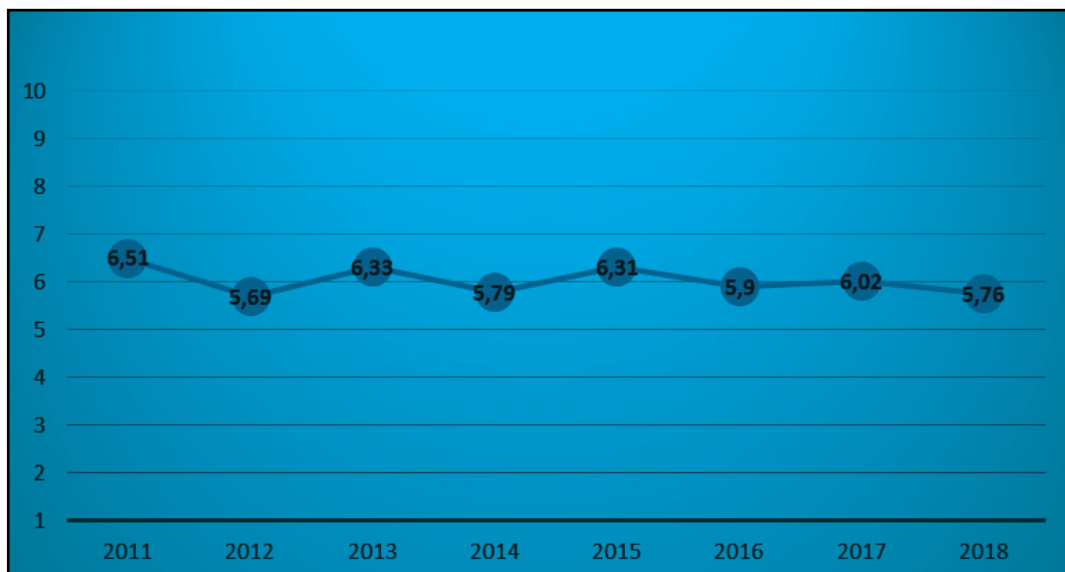
13 Ők azok a diákok, akik az összes tantárgyból megjelentek a vizsgán, és van kiszámított országos értékelés átlaguk. Azok a diákok, akik egy vagy több tárgyból nem jelentek meg a vizsgán, nem szerepelnek jelen elemzésben, elsősorban azért, mert adatforrásaink következetlenek ezen a téren is, és nem minden évre vonatkozóan tartalmazzák a vizsgára beiratkozó, de meg nem jelenő, esetleg közben lemorzsolódó diákokat. Az ő számuk csak az utóbbi négy évre elérhető: 2015-ben 52 diák a 2767-ből (1,9 százalék), 2016-ban 62 diák a 2774-ből (2,2 százalék), 2017-ben 45 diák a 2622-ből (1,7 százalék), 2018-ban pedig 116 diák a 2640-ből (4,4 százalék).

2. táblázat. Az országos értékeléseken 2011–2018 között részt vevő diákok száma Hargita megyében, kistérség, tannyelv és településtípus szerinti bontásban

Kistérség	Településtípus				Tannyelv				ÖSSZESEN	
	város		Falu		magyar		román			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Csík	3823	51,4	3613	48,6	6428	86,4	1008	13,6	7436	33,5
Udvarhely	3103	48,0	3366	52,0	6318	97,7	151	2,3	6469	29,2
Gyergyó	1271	36,6	2206	63,4	3194	91,9	283	8,1	3477	15,7
Maroshévíz	1351	52,7	1212	47,3	345	13,5	2218	86,5	2563	11,6
Keresztúr	671	46,4	774	53,6	1415	97,9	30	2,1	1445	6,5
Gyimesek	–	–	790	100	790	100	–	–	790	3,6
ÖSSZESEN	10146	45,7	12034	54,3	18490	83,4	3690	16,6	22180	100,0

Az országos értékelés gyergyói és megyei szintű adatait három szempontból vizsgáltuk és hasonlítottuk össze: kistérség, településtípus és az oktatás nyelve szerint. Az összehasonlítás előtt érdemes azonban önmagában megvizsgálni az országos értékelés éves megyei átlagait.

1. ábra. Az országos értékelés Hargita megyei átlagai 2011–2018 közötti (átlag)

Az 1. ábrán látható, hogy az eredmények az 5,79–6,51-es intervallumban mozognak, ami a romániai osztályozási rendszerben közepesnél gyengébb eredménynek számít.¹⁴A vizsgált periódusban az átlag alakulását egyébként enyhén csökkenő trend (a legmagasabb átlagot 2011-ben regisztráltuk) és egyfajta fluktuáció jellemzi (megfigyelhető, hogy páratlan években 6-os felett van az átlag, páros években 6-os alatt).

Regionális bontásban, kistérségek szerint vizsgálva az eredményeket, megállapíthatjuk, hogy a Gyergyói-medence átlaga mind a nyolc évben alacsonyabb, mint a megyei átlag (az 5,38–6,32 intervallumban mozog). A lemaradás nem mondható jelentősnek, egyik évben sem éri el a fél jegyet: a legnagyobb különbség (0,39) 2013-ban és 2014-ben volt, a legkisebb különbség pedig 2011-ben (0,19). Azt mindenképpen ki kell emelni a hat régió eredményeit összehasonlítva, hogy a gyergyói eredmények egyik évben sincsenek a legjobb három között, 2011-ben a leggyengébb, 2012-ben és 2013-ban a második leggyengébb, 2014–2018 között pedig a harmadik leggyengébb eredményt érték el az itteni diákok. A csíki, udvarhelyi és maroshévízi térség átlagát egyik évben sem sikerült meghaladni (3. táblázat), illetve a 2011–2018-as időszakra számolt összesített nyolcéves átlaga alapján sem: e tekintetben a negyedik a gyergyói kistérség.

3. táblázat. Az országos értékelés átlagai kistérségek szerinti bontásban

Év	gyergyói kistérség	csíki kistérség	udvarhelyi kistérség	keresztúri kistérség	gyimesi kistérség	maroshévízi kistérség	ÖSZESÍTETT ÁTLAG
2011*	6,32	6,54	6,43	6,51	6,75	6,73	6,51
2012*	5,38	5,87	5,56	5,43	4,94	6,29	5,69
2013*	5,94	6,64	6,19	5,63	6,22	6,79	6,33
2014*	5,40	6,00	5,67	5,33	5,39	6,40	5,79
2015*	6,06	6,53	6,34	5,81	5,83	6,36	6,31
2016*	5,60	6,16	6,08	5,37	4,70	5,75	5,90
2017*	5,77	6,21	6,08	5,60	5,44	6,14	6,02

¹⁴ A vizsgán az értékelés ugyan 1 és 10 között történik, de csak az 5-ös osztályzatot elérő átlag számít átmenőnek.

2018*	5,63	5,93	5,88	4,86	5,06	5,80	5,76
2011-2018	5,76	6,24	6,03	5,57	5,54	6,28	6,04

* A különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten.

Ugyanez többnyire igaz a három vizsgatárgyból is: román nyelv és irodalomból, illetve matematikából minden évben a megyei átlag alatt teljesítettek a gyergyói diákok, magyar nyelv és irodalomból pedig csak egyetlen évben (2013-ban) sikerült enyhén meghaladni azt. Összehasonlítva a többi kistérséggel, láthatjuk, hogy románból csak egyetlen évben (2012-ben) került be Gyergyó a három legjobb eredményt elérő kistérség közé (a többi évben negyedik vagy ötödik a rangsorban), matematikából és magyarból viszont több évben is ott van a legjobb három között. A matematika esetében szembeűnő az, hogy míg 2011–2014 között a gyergyói eredmények voltak a leggyengébbek vagy második leggyengébbek a megyében, 2015–2018 között minden évben a harmadik legjobb eredményt érte el a régió, tehát e téren van egyfajta átrendeződés. Magyarból szintén vannak jobb évek: 2013-ban a második, 2014–2016 között és 2018-ban pedig a harmadik legmagasabb a gyergyói átlag. (A vizsgatárgyak eredményeire vonatkozóan lásd 4–6. táblázatokat.)

A nyolc éves összesített átlag alapján románból és matematikából is a negyedik, magyarból pedig a harmadik legjobb a gyergyói eredmény. Románból 0,40, matematikából 0,31, magyarból pedig 0,17 jegy a lemaradása a megyei átlaghoz viszonyítva.

4. táblázat. A román nyelv és irodalom átlagok kistérségek szerinti bontásban

Év	gyergyói kistérség	csíki kistérség	udvarhelyi kistérség	keresztúri kistérség	gyimesi kistérség	maroshévízi kistérség	ÁTLAG
2011*	5,70	5,88	5,26	5,68	6,21	7,15	5,83
2012*	4,48	5,12	4,14	4,23	3,65	7,08	4,85
2013*	4,42	5,42	4,68	3,99	5,24	7,22	5,14
2014*	3,88	4,66	3,94	3,74	3,95	6,42	4,44

2015*	4,89	5,45	5,08	4,32	4,64	6,89	5,33
2016*	4,51	5,15	4,91	3,98	3,40	6,18	4,96
2017*	4,97	5,46	5,13	4,52	4,01	6,79	5,32
2018*	4,47	4,99	4,64	3,51	3,44	6,41	4,81
2011–18	4,67	5,27	4,72	4,25	4,32	6,77	5,09

*A különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten.

5. táblázat. A matematika átlagok kistérségek szerinti bontásban

Év	gyergyói kistérség	csíki kistérség	udvarhelyi kistérség	keresztúri kistérség	gyimesi kistérség	maroshévízi kistérség	ÖSSZESÍTETT ÁTLAG
2011*	5,58	5,94	5,94	5,97	6,16	6,09	5,91
2012*	4,32	4,88	4,83	4,53	4,13	5,31	4,77
2013*	5,82	6,73	6,24	5,64	6,08	6,29	6,28
2014*	5,49	6,08	5,95	5,72	5,73	6,32	5,95
2015*	5,97	6,40	6,27	5,90	5,76	5,78	6,17
2016*	5,23	5,80	5,78	5,07	4,65	5,21	5,55
2017*	5,43	5,87	5,77	5,14	5,24	5,36	5,64
2018*	5,18	5,35	5,47	4,48	4,76	5,03	5,25
2011– 2018	5,38	5,88	5,78	5,31	5,31	5,67	5,69

*A különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten.

6. táblázat. A magyar nyelv és irodalom átlagok kistérségek szerinti bontásban

Év	gyergyói kistérség	csíki kistérség	udvarhelyi kistérség	keresztúri kistérség	gyimesi kistérség	maroshevízi kistérség	ÖSSZESÍTETT ÁTLAG
2011*	7,79	8,07	8,14	7,93	7,89	8,04	8,03
2012*	7,51	7,78	7,74	7,62	7,05	7,71	7,67
2013*	7,67	7,80	7,66	7,32	7,36	6,82	7,65
2014*	6,94	7,30	7,11	6,59	6,50	6,57	7,08
2015*	7,36	7,80	7,70	7,21	7,12	6,71	7,60
2016*	7,13	7,55	7,57	7,08	6,06	6,41	7,37
2017*	6,94	7,33	7,40	7,18	7,07	6,95	7,25
2018*	7,37	7,49	7,61	6,82	6,98	7,09	7,44
2011–2018	7,34	7,64	7,62	7,22	7,00	7,04	7,51

* A különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten.

Bár a különböző szakmai és nyilvános fórumokon leggyakrabban az 5-ös osztályzatot elért diákok aránya (az ún. átmenési arány) alapján ítélik meg az adott évi országos értékelés eredményeit és sikerességét, a módszertani részben már említett okok miatt mi nem tekintjük ezt egy mérvado mutatónak. Ezért csak érdekességképpen ismertetjük az erre vonatkozó adatokat kistérségi bontásban (lásd a 7. táblázatot). Hargita megyében a sikeresen vizsgázó diákok aránya többnyire 60 és 70 százalék között alakult az elmúlt nyolc évben, a 70 százalékot háromszor haladta meg, ebből egyszer pedig (2011-ben) 80 százalék felett volt. Vagyis, évről-évre a Hargita megyében vizsgázó diákok mintegy harmadának nem sikerül elérnie az 5-ös átlagot a vizsgán.

A sikeresen vizsgázó gyergyói diákok aránya szintén többnyire a 60–70 százalék között van, de minden évben néhány százalékponttal alacsonyabb, mint a megyei arány. Két évben (2012 és 2014) Gyergyóban 60 százalék alatt volt az átmenési arány, 2011-ben pedig meghaladta a 80 százalékot. Ha ez alapján rangsorolnánk a megye kistérségeit, Gyergyó hasonlóan szerepelne, mint az országos értékelés átlagai alapján felállítható rangsorban, bár vannak évek, amikor eggyel gyengébb vagy jobb helyezést ért el. Ez a

többi kistérség esetében is előfordul, sőt három példa is van arra, hogy az átmenési arány alapján az adott kistérség két hellyel jobban szerepel a kistérségek rangsorán, mint az országos értékelés átlaga alapján (2011-ben a keresztúri kistérség – 2. és 4. hely –, 2014-ben a gyimesi kistérség – 4. és 6. hely –, 2018-ban pedig a maroshévízi kistérség – 1. és 3. hely).

7. táblázat. A legalább 5-ös átlagot elérő diákok aránya kistérségek szerinti bontásban (százalék)

Év	gyergyói kistérség	csíki kistérség	udvarhelyi kistérség	keresztúri kistérség	gyimesi kistérség	maroshévízi kistérség	ÖSSZESÍTETT ÁTLAG
2011*	80,3	84,3	82,3	89,8	95,6	88,7	84,4
2012*	56,8	65,2	56,9	54,8	48,3	76,4	61,4
2013*	63,7	79,9	68,4	57,2	78,3	83,4	72,7
2014*	56,6	70,0	62,5	53,7	58,8	78,9	65,3
2015*	69,1	77,6	72,9	64,4	70,8	75,2	73,6
2016*	62,3	71,1	73,5	56,9	43,0	62,7	67,6
2017**	64,2	70,1	69,4	63,2	55,4	69,7	67,9
2018*	61,0	67,6	66,4	47,3	50,0	67,8	64,3
2011–2018	64,3	73,2	69,0	60,9	62,5	75,4	69,7

* A különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten.

** A különbségek szignifikánsak szign. = 0,1 szinten.

Ami a településtípus szerinti összehasonlítást illeti, megyei viszonylatban a városi iskolákban végzett diákok eredményeiből számolt átlagok minden évben szignifikánsan magasabbak (szign. = 0,01), mint a falvakban működő iskolákban végzett diákoké (lásd a 8. táblázatot). A különbségek több évben is megközelítik, néha pedig meg is haladják az egy jegyet. (A legmagasabb különbség 2018-ban volt, amikor a városi iskolák átlaga 1,22 jeggyel volt magasabb).

A gyergyói kistérségben szintén a városi iskolák diákjai teljesítettek

szignifikánsan jobban minden évben, itt azonban kisebbek, általában fél jegy körüliek a különbségek, az egy jegyet csak ritkán közelítik vagy haladják meg (2015-ben 1,2 jegy volt a különbség, 2018-ban pedig 0,78 jegy). Ezt értelmezhetjük úgy, hogy a gyergyói kistérségben a területi (horizontális) iskolai különbségek kisebbek a megyei értékekhez avagy a többi kistérség területi értékeihez képest. Míg a gyergyói kistérségben tehát relatív alacsonyabbak a központnak számító város és a falusi iskolák átlaga közötti különbségek, addig a csíki vagy udvarhelyi kistérségben az eltérések magasabbak. Ugyan nem rendelkezünk a tanulók születési helyére vonatkozó adatokkal, de hipotetikusán megfogalmazhatjuk, hogy Csíkszereda vagy Székelyudvarhely iskolái már általános iskolai szinten „bevonzzák” a falvak tehetősebb családokból származó, és részben ezért sikeresebb tanulóit is. A 8. táblázatban ugyanakkor az is megfigyelhető, hogy a gyergyói városi iskolák átlaga minden évben alacsonyabb a városi iskolák megyei átlagánál (a különbségek 0,05 jegy és 0,57 jegy között változnak), és a falusi iskolák esetében is csak két olyan év van, amikor a gyergyói átlag meghaladja a megyei falusi átlagot (2017 és 2018). Ez utóbbi két év esetében azonban az is látszik, ha eltekintünk a maroshévízi, zömében román tannyelvű iskoláktól, akkor a gyergyói kistérséghez tartozó falvak általános iskoláinak átlaga meghaladja a többi kistérség falusi iskoláinak átlagát.

A tannyelv szerinti összehasonlításból kiderül (9. táblázat), hogy a magyar tannyelvű osztályokban végzett diákok eredményeiből számolt átlagok mind megyei, mind gyergyói viszonylatban elmaradnak a román tannyelvű osztályokban végzett diákok eredményeitől. A különbségek megyei szinten többnyire fél jegy körüliek (2013-ban és 2014-ben megközelítik az egy jegyet), gyergyói szinten pedig változnak (2014-ben 0,17 jegy, 2015-ben 1,14 jegy a különbség a román tannyelven tanuló diákok javára). Lényeges, hogy míg a megyei szinten regisztrált különbségek mind a nyolc évben szignifikánsak (szign. = 0,01 szinten), addig Gyergyóban csak két évben (2011 és 2015) van 0,01 szinten, három évben pedig (2012, 2016 és 2017) 0,1 szinten szignifikáns eltérés. Egy másik észrevétel, hogy míg a magyar tannyelvű osztályok esetében a gyergyói eredmények kivétel nélkül gyengébbek a megyei eredményeknél, addig a gyergyói térség román nyelvű osztályaiban végzett diákok eredményei több évben is meghaladják a román nyelvű osztályok megyei átlagát (2011-ben 0,13 jeggyel, 2015-ben 0,32 jeggyel, 2017-ben pedig 0,24 jeggyel).

8. táblázat. Az országos értékelés Hargita megyei és oktatási kistérségi átlagai településtípus szerinti bontásban¹⁵

Év	Település típusa	Kistérség						Hargita megye
		Gyergyó	Csik	Udvarhely	Keresztúr	Gyimesek	Maroshévíz	
2011*	város	6,62	6,78	6,73	6,58	–	6,45	6,69
	falú	6,15	6,30	6,17	6,46	6,75	7,03	6,35
2012*	város	5,69	6,28	6,08	6,19	–	6,21	6,12
	falú	5,18	5,42	5,06	4,89	4,94	6,37	5,31
2013*	város	6,35	7,10	6,81	6,43	–	6,97	6,85
	falú	5,71	6,13	5,63	4,94	6,22	6,58	5,87
2014*	város	5,67	6,44	6,38	5,80	–	6,05	6,24
	falú	5,32	5,55	4,98	4,92	5,39	6,77	5,41
2015*	város	6,84	7,05	6,91	6,54	–	6,58	6,89
	falú	5,64	5,96	5,85	5,05	5,83	6,13	5,83
2016*	város	5,97	6,47	6,75	5,71	–	5,99	6,38
	falú	5,41	5,80	5,43	5,08	4,70	5,44	5,47
2017**	város	5,97	6,83	6,63	6,00	–	6,44	6,53
	falú	5,64	5,65	5,60	5,15	5,44	5,73	5,59
2018*	város	6,13	6,55	6,58	5,76	–	6,14	6,41
	falú	5,35	5,26	5,24	4,16	5,06	5,44	5,20
2011–2018*	város	6,16	6,68	6,60	6,13	–	6,36	6,51
	falú	5,55	5,77	5,51	5,11	5,56	6,24	5,63

* A különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten.

** A különbségek szignifikánsak szign. = 0,1 szinten.

15 A táblázat év oszlopában jelzett szignifikanciaszintek a gyergyói kistérségre vonatkoznak. A csíki és udvarhelyi kistérségben a különbségek minden évben 0,01 szinten szignifikánsak, a keresztúri kistérségben 2012–2015 között és 2017–2018 között ugyancsak 0,01 szinten, 2016-ban 0,1 szinten szignifikánsak, 2011-ben pedig nem szignifikáns a különbség. A maroshévízi kistérségben 2011-ben, 2014-ben és 2017–2018 között 0,01 szinten, 2013-ban és 2015–2016 között 0,1 szinten szignifikánsak, 2012-ben pedig nem szignifikáns. Megyei összesítésben a városi és falusi iskolákban végzett diákok eredményei közötti különbségek mind a nyolc évben szignifikánsak szign. = 0,01 szinten. A 2011–18 közötti összesített átlagok közötti különbség mindegyik kistérségben szignifikáns (a maroshévíziben szign. = 0,1, a többiben szign. = 0,01). A gyimesi kistérségben nincs városi iskola.

9. táblázat. Az országos értékelés Hargita megyei és oktatási kistérségi átlagai tannyelv szerinti bontásban¹⁶

Év	Tannyelv	Kistérség						Hargita megye
		Gyergyó	Csik	Udvarhely	Keresztúr	Gyimesek	Maroshévíz	
2011*	magyar	6,26	6,54	6,42	6,52	6,75	6,69	6,46
	román	6,83	6,58	6,95	5,75	–	6,74	6,70
2012*	magyar	5,34	5,78	5,55	5,46	4,94	6,33	5,58
	román	5,87	6,42	6,07	4,39	–	6,29	6,26
2013*	magyar	5,91	5,46	6,16	5,66	6,22	6,36	6,18
	román	6,36	7,59	8,24	4,09	–	6,87	7,07
2014*	magyar	5,38	5,87	5,64	5,35	5,39	5,75	5,65
	román	5,55	6,93	7,38	4,62	–	6,47	6,52
2015*	magyar	5,94	6,38	6,32	5,79	5,83	6,27	6,22
	román	7,08	7,53	7,02	5,08	–	6,37	6,76
2016*	magyar	5,56	5,96	6,06	5,37	4,70	5,36	5,82
	román	6,22	7,33	6,73	5,11	–	5,80	6,29
2017**	magyar	5,71	6,9	6,08	5,62	5,44	6,09	5,95
	román	6,67	7,25	6,22	2,41	–	6,14	6,43
2018*	magyar	5,60	5,73	5,90	4,99	5,06	5,81	5,69
	román	5,98	5,31	5,36	2,43	–	5,80	6,11
2011–	magyar	5,72	6,11	6,02	5,62	5,56	6,16	5,94
2018*	román	6,37	7,08	6,68	4,12	–	6,33	6,52

* A különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten

** A különbségek szignifikánsak szign. = 0,1 szinten.

16 A táblázat év oszlopában jelzett szignifikanciaszintek a gyergyói kistérségre vonatkoznak. A csíki kistérségben minden évben 0,01 szinten szignifikáns a különbség (kivéve 2011-et, amikor nem szignifikáns). Az udvarhelyi kistérségben 2013-ban és 2014-ben 0,01 szinten, 2011-ben és 2015-ben 0,1 szinten szignifikáns, 2012-ben, valamint 2016–2018 között nem szignifikáns. A keresztúri kistérségben 2011–2016 között nem szignifikáns, 2017-ben 0,1 szinten, 2018-ban 0,01 szinten szignifikáns. (A keresztúri kistérségben amúgy nagyon alacsony, 2018 kivételével minden évben 5 fő alatt van a román iskolában végzett diákok száma). A maroshévízi kistérségben csak 2013-ban és 2014-ben szignifikáns a különbség 0,1 szinten, a többi évben nem szignifikáns. Megyei összesítésben a magyar és román iskolákban végzett diákok eredményei közötti különbségek mind a nyolc évben szignifikánsak szign. = 0,01 szinten. A 2011–18 közötti összesített átlagok közötti különbség – a maroshévizit kivéve – mindegyik kistérségben szignifikáns szign. = 0,01 szinten. A gyimesi kistérségben nincs román tannyelvű iskola.

A román tannyelvű oktatásban végzett diákok magasabb átlagait elsősorban a román nyelv és irodalom vizsgákon elért jobb eredmények magyarázzák. Amint az a 10. táblázatban jól látszik, az állam nyelvéből mind megyei, mind gyergyói szinten a román tannyelven végzett diákok – amúgy nem meglepően – szignifikánsan jobban teljesítettek (minden évben szign. = 0,01), mint a magyar iskolák diákjai. A különbségek általában (2011 kivételével) meghaladják a két jegyet, néha megközelítik a három jegyet (2012-ben és 2013-ban), és Gyergyóban általában nagyobbak, mint megyei szinten. A magyar iskolák román nyelv és irodalom átlaga egyetlen évben (2011-ben) haladta meg az 5-öst, mind a megyében, mind Gyergyóban általában 4 és 5 között volt, 2014-et kivéve, amikor Gyergyóban nem érte el a 4-est sem. Ugyanakkor a román tannyelvű iskolák eredményeiről sem mondható el, hogy túlzottan magasak lennének, jóllehet minden évben meghaladják a 6,5-ös osztályzatot (kivéve 2014-et, ahol a gyergyói román is gyengén teljesítettek – mindössze 5,65 volt az átlaguk), egyik évben sem érik el a 7,5-et.

A román nyelv és irodalom eredmények azonban csak részben magyarázzák a különbségeket: a 11. táblázatban látszik, hogy a román tannyelvű iskolák diákjai matematikából is jobban teljesítettek, mint a magyar tannyelvű iskolák diákjai. Ez megyei szinten mind a nyolc vizsgált évre vonatkozóan elmondható (a különbségek 0,08 jegy és 0,61 jegy közöttiek, és három év kivételével szignifikánsak), gyergyói szinten pedig 2013 és 2014 kivételével ugyancsak érvényes (itt 0,02 jegy és 0,75 jegy közöttiek a különbségek, és csak két évben, 2011-ben és 2015-ben szignifikánsak).

10. táblázat. A román nyelv és irodalom Hargita megyei és gyergyói átlagai tannyelv szerinti bontásban

Év	Hargita megye			Gyergyói kistérség		
	ÖSSZESÍTETT	magyar tannyelv	román tannyelv	ÖSSZESÍTETT	magyar tannyelv	román tannyelv
2011*	5,83	5,50	7,30	5,70	5,50	7,42
2012*	4,85	4,38	7,26	4,48	4,22	7,13
2013*	5,14	4,70	7,45	4,42	4,25	7,11
2014*	4,44	4,03	6,60	3,88	3,73	5,65
2015*	5,33	4,91	7,29	4,89	4,59	7,47

2016*	4,96	4,59	6,80	4,51	4,35	6,87
2017*	5,32	4,99	7,09	4,97	4,80	7,40
2018*	4,81	4,41	6,87	4,47	4,29	6,66
2011 – 2018	5,09	4,69	7,08	4,67	4,47	6,96

* A különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten

11. táblázat. A matematika Hargita megyei és gyergyói átlagai tannyelv szerinti bontásban, 2011–2018 között¹⁷

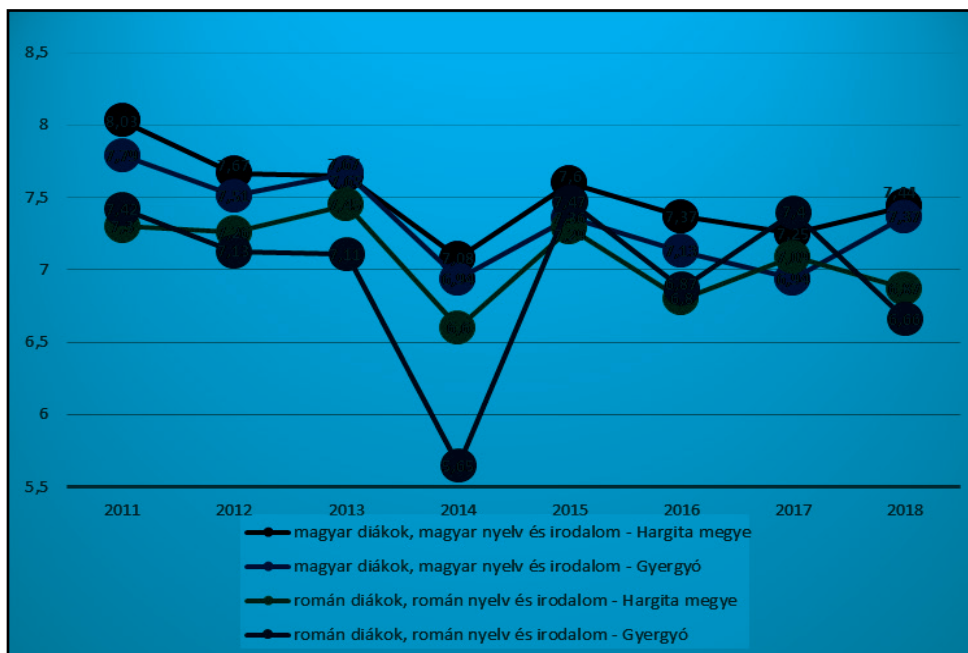
Év	Hargita megye			Gyergyói kistérség		
	ÖSSZESÍTETT	magyar tannyelv	román tannyelv	ÖSSZESÍTETT	magyar tannyelv	román tannyelv
2011*	5,91	5,87	6,10	5,58	5,49	6,24
2012	4,77	4,68	5,26	4,32	4,29	4,62
2013	6,28	6,21	6,70	5,82	5,83	5,63
2014	5,95	5,85	6,46	5,49	5,49	5,47
2015**	6,17	6,15	6,23	5,97	5,88	6,70
2016	5,55	5,50	5,79	5,23	5,20	5,58
2017	5,64	5,61	5,77	5,43	5,40	5,94
2018	5,25	5,22	5,36	5,18	5,17	5,30
2011 – 2018	5,69	5,64	5,96	5,38	5,34	5,69

* A különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten.

A magyar tannyelvű iskolákban tanuló diákok országos értékelések során elért átlagának a román tannyelvű iskolák átlagához képest történő lemaradását (aminek oka a gyengébb román és matematika eredmények) részben kompenzálják a magyar nyelv és irodalomból nyújtott teljesítményük. Megjegyzendő azonban, hogy noha a magyar diákok anyanyelv átlagai szinte minden évben jobbak voltak, mint a román diákok román anyanyelv átlagai (2. ábra), ahhoz túl kicsik e különbségek, hogy lényegesen befolyásolhassák az országos értékelés átlagának alakulását.

17 A táblázat év oszlopában *-gal jelzett szignifikanciaszintek a gyergyói kistérségre vonatkoznak. Megyei szinten a városi és falusi iskolákban végzett diákok eredményei közötti különbségek 2015-ben, 2017-ben és 2018-ban nem szignifikánsak, a másik öt évben pedig szignifikánsak szign. = 0,01 szinten.

2. ábra. A magyar és román tannyelvű oktatásban végzett diákok anyanyelv átlagai Hargita megyében és a gyergyói kistérségben

A megyei és gyergyói adatok összehasonlításában utolsóként egy, az országos értékeléssel csak közvetetten összefüggő, viszont a középiskolai továbbtanulás szempontjából szerepet játszó mutató, a négyéves (5–8 osztályos) tanulmányi átlag alakulását vizsgáljuk. Az adatok csak a vizsgált időszak első öt évére, azaz 2011–2015 közötti időszakra állnak rendelkezésünkre, de a 12. táblázatból így is szembetűnik, hogy a megyei összesített átlag mind az öt évben 8,5 felett van, illetve a kistérségek közötti különbségek – egy-két kivételtől eltekintve – minimálisak. Ebből két dolog is következik: 1. Az országos értékelés átlagai és a négy éves átlagok közötti különbségek megyei szinten minden évben meghaladják a két jegyet, az egyes kistérségek némelyikében pedig nem egyszer a három jegyet is; 2. A különbségek azokban a kistérségekben magasabbak, ahol az országos értékelésen is gyengébben szerepeltek. Ezek közé tartozik Gyergyó is, ahol 2011–2015 között két évben a legnagyobb, két évben a második, egy évben pedig a harmadik legnagyobb a két érték közötti különbség a hat kistérség közül. A nagy különbségek kapcsán pedig feltevődik a kérdés, minek tudható be, hogy a diákok jóval gyengébb eredményeket érnek el az országos értékelésen, mint ahogy az 5–8. osztályban nyújtott teljesítményük alapján elvárható lenne: vizsgahelyzetben teljesítenek

gyengébben, vagy az iskolai értékelés során vannak felülértékelve és magasabban osztályozva?¹⁸

12. táblázat. A négyéves tanulmányi átlag kistérségek szerinti bontásban, 2011–2015 között

Év	gyergyói kistérség	csíki kistérség	udvarhelyi kistérség	keresztúri kistérség	gyimesi kistérség	maroshévízi kistérség	ÖSSZESÍTETT ATLAG
2011	8,54	8,60	8,55	8,53	8,45	8,52	8,56
2012*	8,63	8,63	8,51	8,55	8,36	8,73	8,59
2013*	8,56	8,74	8,65	8,59	8,62	8,55	8,65
2014*	8,68	8,80	8,68	8,62	8,57	8,74	8,72
2015	8,61	8,77	8,66	8,59	8,56	8,53	8,67

* A különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten.

13. táblázat. A országos értékelés átlaga és a négyéves tanulmányi átlag közötti különbségek kistérségek szerinti bontásban, 2011–2015 között

Év	gyergyói kistérség	csíki kistérség	udvarhelyi kistérség	keresztúri kistérség	gyimesi kistérség	maroshévízi kistérség	ÖSSZESÍTETT ATLAG
2011	-2,22	-2,06	-2,12	-2,02	-1,70	-1,79	-2,05
2012	-3,25	-2,76	-2,95	-3,12	-3,42	-2,44	-2,90
2013	-2,62	-2,10	-2,46	-2,96	-2,40	-1,76	-2,32
2014	-3,28	-2,80	-3,01	-3,29	-3,18	-2,34	-2,93
2015	-2,55	-2,24	-2,32	-2,78	-2,73	-2,17	-2,36

* A különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten.

18 Vonatkozó magyarországi elemzések kimutatták, hogy az iskolai jegyek gyakran nem a tanulók tényleges tudását, hanem a tanulóról alkotott képet, családi háttérüket (is) értékelik. Ld. például: Sáska Géza: Mit osztályoznak a matematikatanárok 2011-ben? A matematikaosztályzat rejtett összetevői. EDUCATIO 2012/4. 563–577.

IV. Az országos értékelés település- és iskolaszintű adatai gyergyói és megyei összehasonlításban

A megyei és térségi szintű összehasonlítás után a gyergyói kistérségen belül vizsgáljuk meg az eredményeket települések és iskolák szerinti összehasonlítás keretében. Ennek megfelelően, a gyergyói kistérség minden községe és a város esetében kiszámoltuk az országos értékelés eredményeinek ún. községi átlagait, amelyeket egymással, valamint az összesített gyergyói és megyei átlagokkal hasonlítottuk össze. Referenciaként a hasonló típusú – azaz magyar tannyelvű városi vagy falusi – iskolákra számolt kistérségi vagy megyei átlagokat tekintettük.¹⁹

Az országos értékelés átlagait elsőként települések szintjén vizsgáltuk. A 14. táblázatban megfigyelhető, hogy a gyergyószentmiklósi magyar tannyelvű iskolák összesített átlaga minden évben gyengébb, mint a többi városi magyar iskolák Hargita megyei átlaga (a különbségek 0,26 és 0,64 jegy között alakulnak) – tehát e tekintetben is érvényes az előző részben a gyergyói és Hargita megyei eredmények összehasonlítása során tett megállapításunk. A falusi iskolák esetében azonban a gyergyói átlagok már nem feltétlenül gyengébbek a megyei magyar falusi iskolák átlagainál: a vizsgált nyolc évből négyben a gyergyói diákok jobban teljesítettek, mint a megyei átlag, a különbségek pedig – függetlenül attól, hogy jobbak vagy gyengébbek a megyei átlagnál a gyergyói eredmények – egyetlen évben sem haladják meg a 0,15 jegyet. A 2011–2018 közötti periódus nyolc évére számolt összesített átlag esetében a különbség 0,18 jegy a gyergyói falusi iskolák javára. Arra egyébként minden évben van példa, hogy valamely község átlaga magasabb a megyei átlagnál: Csomafalva öt, Alfalu és Ditró négy, Újfalu három, Remete és Szárhegy pedig két alkalommal ért el a megyei átlag feletti eredményt.

Jóllehet a gyergyói kistérségben is igaz, hogy a városi átlag minden évben magasabb a falusi iskolák eredményeiből számolt összesített átlagnál, a településszintű összehasonlításból látszik, hogy csak három olyan év van (2015, 2016 és 2018), amikor a város átlaga a legmagasabb a térségben, a másik öt évben valamely község (négy esetben Csomafalva, egy esetben pedig Ditró) érte el a legmagasabb eredményt, ebből három esetben pedig egynél több község is megelőzte a várost: 2011-ben Csomafalva és Újfalu, 2012-ben

¹⁹ A román tannyelvű iskolák eredményeit ugyan feltüntettük néhány adatsorban, azonban összehasonlításunkban elsősorban a magyar tannyelvű oktatás eredményeivel foglalkozunk, tehát amikor városi, községi, kistérségi vagy megyei (összesített) átlagokról esik szó, a magyar tannyelvű oktatásban végzett diákok eredményeit értjük alatta.

Csomafalva, Alfalu és Újfalu, 2014-ben Csomafalva és Remete. A gyergyói térségben tehát a város előnye korántsem egyértelmű a községekkel szemben.

Ha fel szeretnénk állítani a kistérség községeinek rangsorát az országos értékelésen elért eredmények alapján, a 2011–2018-as időszakra számolt nyolcéves átlag lehetne az a mutató, amit alapul vehetnénk (lásd a 14. táblázat utolsó sorát).²⁰ Eszerint Gyergyószentmiklós az egyedüli település, ahol ez az összesített átlag meghaladja a 6-os osztályzatot. A községeket három csoportba sorolhatjuk attól függően, hogy a város átlagához viszonyítva mekkora a lemaradásuk: az elsőbe fél jegynél kisebb különbséggel Csomafalva (0,16 jegy) és Ditró (0,31 jegy) tartozik, a másodikba fél jegy körüli különbséggel Újfalu (0,5 jegy) és Alfalu (0,51 jegy), a harmadikba pedig fél jegyet meghaladó különbséggel Szárhegy (0,6 jegy) és Remete (0,7 jegy). Bár általában a községek éves eredményei változó tendenciát mutatnak – bizonyos években jobban teljesítenek, más években gyengébben –, érdemes megfigyelni, hogy a rangsor végén található két község mennyire eltérően viselkedik: Szárhegy esetében viszonylag nagy a stabilitás, két év kivételével az itteni átlag az 5,1–5,5 intervallumba esik, a remetei diákok teljesítménye viszont nagyon hullámzó, a községi átlag öt esetben is meghaladja az 5,5-ös jegyet (ebből egyszer a 6-ost is), másik három esetben viszont nem éri el az 5-öst sem. (Utóbbi 2012-ben, 2016-ban és 2018-ban fordul elő, amikor egyébként Remete teljesített a leggyengébben a községek közül.) Ezt a három esetet leszámítva csak egyetlen további eset van, amikor valamely község átlaga nem érte el az 5-öst: 2014-ben Újfalu ért el 4,73-as átlagot.²¹

20 Ez gyakorlatilag a települések által elért éves eredményekből számolt számtani átlag.

21 A községek által elért legjobb és leggyengébb eredmény közötti különbség egyedül Remetén haladja meg a két jegyet (2,1 jegy). A második legnagyobb különbség Újfalu esetében van (1,76 jegy), a legkisebb különbség pedig Alfalu esetében (1,04 jegy).

14. táblázat. Az országos értékelés átlagai a gyergyói kistérségben települések szerinti bontásban²²

Év	Községszintű átlagok ²							Összesített átlagok			
	Gyergyószent- miklós (csak magyar oktatás)	Alfalu	Csomafalva	Ditró	Remete	Szárhegy	Újfalva	Gyergyó		Hargita megye	
								Magyar tannyelv, városi iskolák	Magyar tannyelv, falusi iskolák	Magyar tannyelv, városi iskolák	Magyar tannyelvű falusi iskolák
2011*	6,41	5,24	6,66	6,33	6,22	6,34	6,49	6,41	6,18	6,72	6,29
2012*	5,54	5,75	5,92	5,03	4,12	5,49	5,82	5,54	5,21	6,08	5,20
2013*	6,31	6,18	5,19	6,32	5,63	5,21	5,52	6,31	5,71	6,70	5,80
2014	5,53	5,29	5,88	5,07	5,60	5,12	4,73	5,53	5,31	6,17	5,26
2015*	6,55	5,14	5,65	6,21	5,82	5,37	5,59	6,55	5,68	6,81	5,80
2016**	5,89	5,20	5,75	5,88	4,77	5,23	5,39	5,89	5,40	6,28	5,47
2017	5,86	5,66	5,92	5,79	5,56	5,55	5,01	5,86	5,61	6,46	5,58
2018*	6,13	5,69	6,01	5,16	4,92	5,12	5,65	6,10	5,37	6,36	5,19
2011– 2018	6,03	5,52	5,87	5,72	5,33	5,43	5,53	6,03	5,56	6,45	5,38

* A községi átlagok közötti különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten.

** A községi átlagok közötti különbségek szignifikánsak szign. = 0,1 szinten.

A gyergyói településszintű eredményeket a megye más városainak és községeinek eredményeivel összehasonlítva, nem túl biztató a kép (15. táblázat). Ez különösen a város esetében igaz: a megye kilenc városának rangsorában Gyergyószentmiklós csak egyetlenegyszer szerepel a lista első felében (2016-ban a negyedik legmagasabb az átlaga), a három legjobban teljesítő város közé pedig egyszer sem sikerült bekerülnie. Csíkszereda mind a nyolc évben ott van a legjobbak között (négyyszer első helyen), Székelyudvarhely hat évben (kétszer első helyen), továbbá 2011–2012 között Borszék, 2013–2015 között Maroshévíz, 2016–2018 között pedig Szentegyháza magyar diákjai értek el jobb eredményeket.

Ami a községeket illeti, itt valamivel jobbak a gyergyói eredmények, viszont arra

²² A táblázatban szürke háttérrel megjelöltük az adott évi legmagasabb átlagot.

itt sincs példa, hogy valamely évben gyergyói község bekerüljön a legjobban teljesítő három község/falu közé. A legjobban Csomafalva teljesített, három esetben került be az első tízbe, további két esetben pedig az első húszba. A többi gyergyói községnek egyik évben sem sikerült első tízbe kerülnie, és az első húszban is csak Ditró szerepelt egynél több alkalommal. (Lásd a 16. táblázatot). A megyében legjobban teljesítő községek listája sokkal nagyobb fluktuációt mutat, mint a városok listája, azonban van néhány község, amely több évben is szerepel a három legjobb eredményt elérő községek között: Csíkkarcfalva, Csíkmadaras, Csíkszentmihály, Csíkszenttamás, Fenyéd vagy Tusnád.

15. táblázat. Az országos értékelés gyergyószentmiklósi eredményei a megye más városainak eredményeivel összehasonlítva

Év	Városok száma ³	Gyergyószentmiklós (csak magyar oktatás)		A három legjobban teljesítő város és átlagaik (csak magyar oktatás)
		Átlag	Helyezés a megyei listán	
2011*	9	6,41	6.	1. Borszék (7,08), 2. Tusnádfürdő (6,99), 3. Csíkszereda (6,91)
2012*	9	5,54	8.	1. Csíkszereda (6,37), 2. Székelykeresztúr (6,33), 3. Borszék (6,28)
2013*	9	6,31	7.	1. Csíkszereda (6,97), 2. Székelyudvarhely (6,84), 3. Maroshévíz (6,80)
2014*	9	5,53	7.	1. Maroshévíz (6,53), 2. Székelyudvarhely (6,41), 3. Csíkszereda (6,36)
2015**	9	6,55	5.	1. Csíkszereda (6,96), 2. Székelyudvarhely (6,93), 3. Maroshévíz (6,80)
2016*	9	5,89	4.	1. Székelyudvarhely (6,91), 2. Csíkszereda (6,22), 3. Szentegyháza (6,08)
2017*	9	5,86	7.	1. Csíkszereda (6,87), 2. Szentegyháza (6,81), 3. Székelyudvarhely (6,63)
2018*	9	6,13	5.	1. Székelyudvarhely (6,67), 2. Szentegyháza (6,42), 3. Csíkszereda (6,41)

* Az átlagok közötti különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten.

** Az átlagok közötti különbségek szignifikánsak szign. = 0,1 szinten.

16. táblázat. Az országos értékelés gyergyói községszintű eredményei a megye más községeivel összehasonlítva

Év	Községek/ falvak száma ⁴	Helyezés a megyei listán						A három legjobban teljesítő község/falu és átlagaik (csak magyar oktatás)
		Alfalu	Csomafalva	Ditró	Remete	Szárhegy	Újfalu	
2011*	57	56.	17.	29.	31.	25.	21.	1. Tusnád (7,80), 2. Csíkszentmihály (7,55), 3. Etéd (7,54)
2012*	57	14.	9.	33.	52.	21.	12.	1. Csíkkarcfalva (6,83), 2. Salamás (6,49), 3. Csíkpálfalva (6,42)
2013*	57	25.	46.	20.	36.	45.	39.	1. Vasláb (7,84)**, 2. Tusnád (7,45), 3. Csíkszentmihály (7,03)
2014*	56	26.	10.	37.	17.	33.	42.	1. Csíkkozmás (7,77), 2. Csíkkarcfalva (6,80), 3. Gyergyótölgyes (6,71)
2015*	56	49.	31.	16.	27.	39.	33.	1. Fenyéd (7,44), 2. Kápolnásfalva (7,28), 3. Homoródalmás (7,17)
2016*	56	40.	22.	18.	47.	39.	35.	1. Fenyéd (7,30), 2. Csíkszenttamás (7,20), 3. Csíkmadaras (6,96)
2017*	54	22.	13.	18.	25.	27.	39.	1. Csíkmadaras (6,71), 2. Csíkszenttamás (6,70), 3. Zetelaka (6,53)
2018*	57	12.	6.	30.	40.	32.	13.	1. Tusnád (7,92), 2. Csíkszenttamás (6,16), 3. Oklánd (6,14)

* A községi átlagok közötti különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten.

** A megjelölt községekben a vizsgán részt vevő magyar diákok száma 5 fő alatt volt.

A 17. táblázatban tovább bontottuk az országos értékelés adatait iskolák szintjére. Bár korábban azt írtuk, hogy összehasonlításunkban csak a magyar tannyelvű iskolák eredményeit vizsgáljuk, egyetlen gondolat erejéig kitérnénk a térség egyetlen kizárólag román nyelven oktató intézményére, a gyergyószentmiklósi Sfântu Nicolae Líceumra: az iskolának nemcsak a 2011–18-as időszakra számolt átlaga a legmagasabb a térségben, hanem az éves átlagai is meghaladják a város mindhárom magyar tannyelvű iskolájának átlagait. Ugyanakkor viszont két olyan év is van, amikor valamely falusi iskola jobban szerepelt, mint a gyergyói román iskola (2013-ban és 2016-ban is ditrói Siklódi Lőrinc). Gyergyóban tehát csak részben érvényesül az, hogy a román tannyelvű iskolákban végzett diákok eredményei minden évben jobbak a magyar tannyelvű iskolákban végzett diákok eredményeinél. Ezt egyébként a vaslábi Tehodor Chindea Általános Iskola eredményei is mutatják, amely többnyire minden évben jelentősen elmarad a legjobban teljesítő magyar falusi iskola eredményétől.²³

A magyar tannyelvű iskolák közül a vizsgált időszak felében városi iskola (háromszor a Fogarasy Mihály, egyszer a Kós Károly), másik felében pedig falusi iskola (mind a négyszer a ditrói Siklódi Lőrinc) érte el a legjobb eredményt a kistérségben. A nyolcéves összesített átlaga a Fogarasy Mihálynak a legmagasabb (6,32), de ettől csak egy századdal marad el a Siklódi Lőrinc átlaga. Hatos feletti átlaggal csak a két szóban forgó iskola rendelkezik (és a már említett Sfântu Nicolae), a másik ditrói iskolának – a ditrói Csiby Andort és az orotvai iskolát magában foglaló – Puskás Tivadarnak az átlaga pedig jóval 5-ös alatt van. Fontos azt is megjegyezni, hogy az iskolák átlagai közötti különbségek minden évben szignifikánsak.

23 Jóllehet a vaslábi iskola átlaga nemcsak a román, hanem a magyar tagozaton tanuló diákok eredményeit is tartalmazza, egyrészt utóbbiak száma annyira alacsony, hogy az iskola átlagát kevésbé befolyásolja, másrészt egy év kivételével minden évben jobban teljesítettek a magyar, mint a román diákok.

17. táblázat. Az országos értékelés átlagai a gyergyói kistérségben iskolák és településtípus szerinti bontásban²⁴

	Iskola	Év								
		2011*	2012*	2013*	2014*	2015*	2016*	2017**	2018*	2011–2018
Városi iskolák	Fogarasy Mihály (Gyergyószentmiklós)	<u>6,94</u>	<u>6,09</u>	6,42	6,02	6,51	<u>6,19</u>	<u>6,15</u>	<u>6,27</u>	<u>6,32</u>
	Kós Károly (Gyergyószentmiklós)	5,80	5,44	5,15	<u>6,23</u>	5,88	5,05	5,61	5,63	5,60
	Vaskertes (Gyergyószentmiklós)	5,87	4,90	<u>6,59</u>	4,50	<u>6,77</u>	5,71	5,60	5,93	5,73
	Sfântu Nicolae (Gyergyószentmiklós)	7,44	6,61	6,74	6,60	7,79	6,53	6,75	6,30	6,84
Falusi iskolák	Sövér Elek (Gyergyóalfalu)	5,24	5,75	6,18	5,29	5,14	5,20	5,66	5,69	5,52
	Köllő Miklós (Gyergyócsomafalva)	6,66	<u>5,92</u>	5,19	<u>5,88</u>	5,65	5,75	5,92	<u>6,01</u>	5,87
	Puskás Tivadar (Gyergyóditró)	5,49	3,54	4,80	4,43	4,86	4,61	4,81	3,56	4,51
	Siklódi Lőrinc (Gyergyóditró)	<u>6,73</u>	5,75	<u>7,15</u>	5,30	<u>6,78</u>	<u>6,59</u>	<u>6,44</u>	5,75	<u>6,31</u>
	Fráter György (Gyergyóremete)	6,22	4,12	5,63	5,60	5,82	4,77	5,56	4,92	5,33
	Bethlen Gábor (Gyergyószárhegy)	6,35	5,49	5,21	5,12	5,37	5,23	5,55	5,12	5,43
	Elekes Vencel (Gyergyóújfalu)	6,49	5,82	5,52	4,73	5,59	5,39	5,01	5,65	5,52
	Theodor Chindea (Vasláb)	5,82	4,70	6,07	4,01	5,11	5,60	6,43	4,46	5,27

* Az átlagok közötti különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten.

** Az átlagok közötti különbségek szignifikánsak szign. = 0,1 szinten.

24 A táblázatban szürke háttérrel jelöltük az adott évi legmagasabb átlagot elért magyar tannyelvű iskolákat, félkövér/aláhúzottal pedig a településtípuson belüli, adott évi legmagasabb átlagot. A kettő egybeesése azt jelenti, hogy abban az évben ugyanaz az iskola érte el a legjobb eredményt a gyergyói kistérségben és a településtípuson belül is.

A gyergyói medence iskoláinak az országos értékelés tantárgyaiból elért eredményeit vizsgálva nem meglepő, hogy román nyelv és irodalomból minden évben a Sfântu Nicolae Líceum diákjai teljesítettek a legjobban, többnyire másfél-két jeggyel megelőzve a legjobban teljesítő magyar tannyelvű iskolát. Három évet leszámítva (2011, 2014 és 2018) a vaslábi Theodor Chindea eredményei is jobbak voltak románból a magyar tannyelvű iskolák eredményénél. Utóbbiak közül öt évben valamely városi iskola (kétszer a Fogarasy Mihály és a Vaskertes, egyszer a Kós Károly), háromszor pedig falusi iskola érte el a legjobb eredményt (kétszer a Siklódi Lőrinc, egyszer az Elekes Vencel). A magyar iskolák által elért átlagok alacsonyak, többnyire 5-ös alattiak, a 6-os jegyet pedig csak elvétve haladják meg. Az sem ritka, hogy még a 4-es átlagot sem éri el valamely iskola: a városi iskolák közül a Kós Károly és a Vaskertes esetében egyszer, a falusi iskolák közül a Fráter György, Bethlen Gábor és Elekes Vencel esetében négyszer, a Sövér Elek esetében háromszor, a Köllő Miklós és Siklódi Lőrinc esetében egyszer fordul ez elő a vizsgált időszakban. A mélypontot egyértelműen a ditrói Puskás Lőrinc jelenti, ahol három évben 3-as, egy évben pedig 2-es alatt van a román nyelv és irodalom átlaga.

18. táblázat. A román nyelv és irodalom átlagok a gyergyói kistérségben iskolák szerinti bontásban²⁵

	Iskola	Év								
		2011*	2012*	2013*	2014*	2015*	2016*	2017*	2018*	2011 – 2018
Városi iskolák	Fogarasy Mihály (Gyergyószentmiklós)	<u>6,14</u>	<u>4,97</u>	5,15	4,38	5,45	<u>4,80</u>	<u>5,37</u>	<u>5,25</u>	<u>5,19</u>
	Kós Károly (Gyergyószentmiklós)	5,44	<u>4,97</u>	3,89	<u>5,21</u>	4,18	4,36	4,95	4,14	4,64
	Vaskertes (Gyergyószentmiklós)	4,86	3,67	<u>5,46</u>	2,99	<u>5,83</u>	4,55	4,91	4,95	4,65
	Sfântu Nicolae (Gyergyószentmiklós)	8,20	7,53	7,02	6,57	8,17	6,97	7,37	7,07	7,36

25 Lásd a 30. lábjegyzetet.

Falusi iskolák	Sövér Elek (Gyergyóalfalu)	4,07	4,56	4,12	3,71	3,60	3,87	4,51	4,33	4,10
	Köllő Miklós (Gyergyócsomafalva)	6,02	4,20	3,27	<u>4,46</u>	4,28	4,57	4,96	<u>4,80</u>	4,57
	Puskás Tivadar (Gyergyóditró)	4,52	2,69	2,77	2,61	3,19	3,21	3,38	1,79	3,02
	Siklódi Lőrinc (Gyergyóditró)	5,58	4,55	<u>5,41</u>	3,29	<u>5,41</u>	5,69	5,58	4,35	<u>4,98</u>
	Fráter György (Gyergyóremete)	5,46	2,61	4,08	3,93	4,62	3,40	4,68	3,35	4,02
	Bethlen Gábor (Gyergyószárhegy)	<u>6,43</u>	4,33	3,18	3,32	3,49	4,38	4,61	3,68	4,18
	Elekes Vencel (Gyergyóújfalu)	6,04	<u>5,47</u>	3,44	2,61	3,99	4,06	3,80	4,22	4,20
	Theodor Chindea(Vasláb)	5,71	6,30	7,16	4,05	5,53	6,45	7,49	4,39	5,88

* Az átlagok közötti különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten.

Matematikából 2011–2015 között szintén Sfântu Nicolae Liceum átlaga a legmagasabb, azt követően viszont mindig volt egy vagy több magyar tannyelvű iskola, amelyik jobb eredményt ért el. A magyar iskolák mezőnyében a Fogarasy Mihály öt évben is a legjobb volt (a városiak között pedig 6 tanévben), a másik három évben pedig a Siklódi Lőrinc átlaga a legmagasabb (a térség falusi iskolái között pedig 5 alkalommal is első lett a vizsgált 8 évben). A két iskola nyolc éves összesített átlaga majdnem azonos. Három iskola van, amelynek az összesített átlaga nem éri el az 5-öst: a gyergyószentmiklósi Kós Károly, valamint a Puskás Tivadar és a Fráter György (illetve negyedikként a vaslábi Theodor Chindea). Matematikából egyébként az összes magyar iskola nyolc éves átlaga magasabb, mint a román nyelv és irodalom átlaguk.

19. táblázat. A matematika átlagok a gyergyói kistérségben iskolák szerinti bontásban²⁶

	Iskola	Év								
		2011*	2012*	2013*	2014*	2015*	2016*	2017	2018*	2011–2018
Városi iskolák	Fogarasy Mihály (Gyergyószentmiklós)	<u>6,35</u>	<u>5,15</u>	6,21	<u>6,48</u>	6,43	<u>6,17</u>	<u>5,79</u>	<u>5,95</u>	<u>6,07</u>
	Kós Károly (Gyergyószentmiklós)	4,15	3,68	4,86	5,64	6,02	4,08	4,96	5,16	4,82
	Vaskertes (Gyergyószentmiklós)	5,03	4,06	<u>6,34</u>	4,63	<u>6,53</u>	5,09	5,29	5,25	5,28
	Sfântu Nicolae (Gyergyószentmiklós)	6,68	5,68	6,47	6,62	7,41	6,09	6,14	5,52	6,33
Falusi iskolák	Sövér Elek (Gyergyóalfalu)	4,16	4,49	6,14	5,34	4,68	4,88	5,61	5,19	5,06
	Köllő Miklós (Gyergyócsomafalva)	6,12	<u>4,84</u>	5,33	5,54	5,62	5,50	5,55	<u>5,53</u>	5,50
	Puskás Tivadar (Gyergyóditró)	4,83	2,56	4,77	4,41	4,80	4,27	4,82	3,41	4,24
	Siklódi Lőrinc (Gyergyóditró)	<u>6,29</u>	4,67	<u>7,47</u>	5,30	<u>7,07</u>	<u>5,96</u>	<u>6,23</u>	5,23	<u>6,03</u>
	Fráter György (Gyergyóremete)	5,42	3,38	5,32	<u>5,91</u>	5,60	4,51	5,00	4,60	4,97
	Bethlen Gábor (Gyergyószárhegy)	5,54	4,48	5,03	5,26	5,61	4,52	5,09	4,74	5,03
	Elekes Vencel (Gyergyóújfalu)	5,76	4,64	5,82	5,37	5,83	5,21	5,07	5,02	5,34
	Theodor Chindea(Vasláb)	5,44	2,97	4,78	3,50	4,53	4,64	5,37	4,13	4,42

* Az átlagok közötti különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten.

Magyar nyelv és irodalomból a nyolcéves összesített átlaga mindegyik iskolának legalább 2,5 jeggyel magasabb, mint román nyelv és irodalom átlaga, három iskolánál pedig a 3 jegyet is eléri vagy meghaladja a különbség. (Sövér Elek – 3,3 jegy, Puskás Tivadar – 3,27 jegy, Fráter György – 3 jegy). A matematikától eltérően, itt már a falusi iskolák jobban szerepeltek a városiakhoz viszonyítva, a nyolc évből öt esetben is falusi iskola érte el a legjobb eredményt. Egyedüli iskola, ahol az összesített átlag 7 alatt van, a Puskás Tivadar, a többi iskola átlaga 7 és 8 közötti.

20. táblázat. A magyar nyelv és irodalom átlagok a gyergyói kistérségben iskolák szerinti bontásban²⁷

	Iskola	Év								
		2011*	2012*	2013*	2014*	2015*	2016*	2017**	2018*	2011–2018
Városi iskolák	Fogarasy Mihály (Gyergyószentmiklós)	<u>8,35</u>	<u>8,17</u>	7,91	7,22	7,66	<u>7,61</u>	<u>7,28</u>	<u>7,63</u>	<u>7,73</u>
	Kós Károly (Gyergyószentmiklós)	7,81	7,69	6,73	<u>7,85</u>	7,44	6,71	6,93	7,60	7,35
	Vaskertes (Gyergyószentmiklós)	7,73	6,97	<u>7,99</u>	5,89	<u>7,96</u>	7,50	6,61	7,61	7,28
Falusi iskolák	Sövér Elek (Gyergyóalfalu)	7,49	8,20	8,28	6,83	7,16	6,86	6,86	7,55	7,40
	Köllő Miklós (Gyergyócsomafalva)	7,86	<u>8,73</u>	6,98	<u>7,65</u>	7,07	7,20	7,27	7,71	7,56
	Puskás Tivadar (Gyergyóditró)	7,15	5,36	6,86	6,28	6,59	6,37	6,24	5,48	6,29
	Siklódi Lőrinc (Gyergyóditró)	<u>8,32</u>	8,05	<u>8,60</u>	7,33	<u>7,88</u>	<u>8,14</u>	<u>7,52</u>	7,69	<u>7,94</u>
	Fráter György (Gyergyóremete)	7,80	6,37	7,50	6,98	7,24	6,42	7,03	6,81	7,02
	Bethlen Gábor (Gyergyószárhegy)	7,08	7,66	7,42	6,80	7,03	6,79	6,94	6,95	7,08
	Elekes Vencel (Gyergyóújfalu)	7,66	7,36	7,31	6,21	6,96	6,90	6,17	<u>7,72</u>	7,04

* Az átlagok közötti különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten.

** Az átlagok közötti különbségek szignifikánsak szign. = 0,1 szinten.

27 Lásd a 30. lábjegyzetet.

A megye más iskoláinak eredményeivel összehasonlítva a gyergyói iskolák eredményeit, részben visszaköszön az, amit a településszintű összehasonlítás esetében is láthattunk. A gyergyószentmiklósi iskolák lemaradása elég egyértelmű: 2011–2018 között csak egyetlenegyszer fordult elő, hogy valamely gyergyószentmiklósi iskola a tíz legjobb eredményt elérő iskola között szerepelt volna megyei szinten – 2011-ben a Fogarasy Mihály a tizedik volt. Mi több, a 27, majd 2015-től 26 iskolát²⁸ tartalmazó lista első felébe is csak ritkán került be a három gyergyószentmiklósi iskola valamelyike (a Fogarasy Mihály háromszor, a Kós Károly és a Vaskertes egyszer). Sokkal gyakoribb az, hogy eredményeik alapján a lista utolsó negyedében helyezkednek el az iskolák. A nyolcéves összesített átlag alapján felállított rangsorban a Fogarasy Mihály a 14., a Vaskertes a 24., a Kós Károly pedig a 25. helyen található.²⁹

Ugyanakkor azt is szükséges észrevenni, hogy az egyes években legjobban teljesítő három iskola között igen gyakoriak azok a középiskolák, amelyek alsóbb tagozatokkal is rendelkeznek. A legjobb eredményeket egyértelműen a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium érte el, amely mind a nyolc évben szerepel a három legjobb iskola között, ebből hét alkalommal pedig a legmagasabb az átlaga a megyében, továbbá a nyolcéves összesített átlag alapján is a megye legjobban teljesítő iskolája. Szintén gyakran (hat alkalommal) szerepel a listán az ugyancsak székelyudvarhelyi középiskola, a Baczkamadarasi Kis Gergely Református Kollégium. A középiskolai tagozattal nem rendelkező iskolák közül a székelyudvarhelyi Orbán Balázs Általános Iskolát kell megemlíteni, amely az utóbbi öt évben a második legjobban teljesítő iskola a megyében. Emellett a csíkszeredai Petőfi Sándor Általános Iskolának sikerült két alkalommal is felkerülnie az udvarhelyi iskolák által dominált képzeletbeli dobogóra.

28 A csíkszeredai Márton Áron Főgimnáziumban a 2011–2014 közötti időszakban 5–8. osztályos oktatás is volt, ez időközben megszűnt, innen adódik tehát az iskolák számának csökkenése.

29 Erre vonatkozóan lásd az 1. mellékletet.

21. táblázat. A gyergyószentmiklósi iskolák eredményei a megye más városi iskoláinak eredményeivel összehasonlítva

Év	Városi iskolák száma a megyében	A gyergyói iskolák helyezése a megyei listán			A három legjobban teljesítő városi iskola és átlagaik (csak magyar oktatás)
		<i>Fogarasy Mihály</i>	<i>Kós Károly</i>	<i>Vaskertes</i>	
2011*	27	10.	26.	25.	<p>1. Tamási Áron Gimnázium (Székelyudvarhely) – 8,46</p> <p>2. Baczkamadarasi Kis Gergely Ref. Koll. (Székelyudvarhely) – 8,18</p> <p>3. Petőfi Sándor Általános Iskola (Csíkszereda) – 7,33</p>

SZOCIOLÓGIA ÉS SZOCIÁLIS MUNKA

2012*	27	13.	21.	25.	<p>1. Tamási Áron Gimnázium (Székelyudvarhely) – 8,41</p> <p>2. Márton Áron Főgimnázium (Csíkszereda) – 8,12</p> <p>3. Baczkamadarasi Kis Gergely Ref. Koll. (Székelyudvarhely) – 7,45</p>
2013*	27	19.	26.	13.	<p>1. Márton Áron Főgimnázium (Csíkszereda) – 8,50</p> <p>2. Baczkamadarasi Kis Gergely Ref. Koll. (Székelyudvarhely) – 8,37</p> <p>3. Tamási Áron Gimnázium(Székelyudvarhely) – 7,87</p>
2014*	27	16.	12.	26.	<p>1. Tamási Áron Gimnázium (Székelyudvarhely) – 7,95</p> <p>2. Orbán Balázs Általános Iskola (Székelyudvarhely) – 6,98</p> <p>3. Baczkamadarasi Kis Gergely Ref. Koll. (Székelyudvarhely) – 6,92</p>
2015*	26	16.	24.	14.	<p>1. Tamási Áron Gimnázium (Székelyudvarhely) – 7,91</p> <p>2. Orbán Balázs Általános Iskola (Székelyudvarhely) – 7,78</p> <p>3. Baczkamadarasi Kis Gergely Ref. Koll. (Székelyudvarhely) – 7,69</p>

2016*	26	12.	24.	20.	1. Tamási Áron Gimnázium (Székelyudvarhely) – 8,06 2. Orbán Balázs Általános Iskola (Székelyudvarhely) – 7,61 3. Baczkamadarasi Kis Gergely Ref. Koll. (Székelyudvarhely) – 7,58
2017*	26	16.	20.	21.	1. Tamási Áron Gimnázium (Székelyudvarhely) – 7,80 2. Orbán Balázs Általános Iskola (Székelyudvarhely) – 7,59 3. Petőfi Sándor Általános Iskola (Csíkszereda) – 7,54
2018*	26	14.	20.	18.	1. Tamási Áron Gimnázium (Székelyudvarhely) – 7,56 2. Orbán Balázs Általános Iskola (Székelyudvarhely) – 7,20 3. Martonffi János Általános Iskola (Szentegyháza) – 7,07

* Az iskolai átlagok közötti különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten.

A falusi iskolák esetében kevés újdonságot lehet elmondani a községek szerinti összehasonlításhoz viszonyítva, éppen az oktatási hálózat szerkezetéből kifolyólag, amelynek egyik alapvető jellemzője az, hogy településenként a legfeljebb egy önálló iskola megléte a jellemző, tehát nagyjából megegyezik a települési szint és iskolai szint. Ez alól éppen az egyik gyergyói község, Ditró a kivétel, ahol két önálló jogi személyiségű iskola is működik. Az már a gyergyói kistérségi iskolaszintű összehasonlításból is látszott, hogy a településen belül markáns, iskolai eredményekben mérhető szegregáció mutatható ki (azaz: a két iskola átlagai között jelentős a különbség),³⁰ viszont a megye más

30 A 2011–2018 időszakban a legalacsonyabb különbség 0,87 jegy volt, a legmagasabb különbség pedig 2,35 jegy – minden évben a Siklódi Lőrinc javára. Utóbbinak 1,8 ponttal magasabb a nyolcéves átlaga, mint a Puskás Tivadarnak.

iskoláinak eredményeivel összehasonlítva tűnik ki igazán, hogy ez mit jelent a községi eredmények szempontjából. Miközben Ditró a községi átlag alapján egyszer sem került be a legjobban teljesítő tizenöt község közé a megyében (és a legjobb húszba is csak háromszor), a Siklódi Lőrinc Általános Iskola csak két évben szerepelt a 15.-nél gyengébb helyen (egyszer került ki az első húszból), és négy évben is a tíz legjobb eredményt elérő falusi iskola között van a megyében (2013-ban a harmadik legeredményesebb). A többi falusi iskola közül egyedül a csomafalvi Köllő Miklósnak sikerült (háromszor is) az első tízbe kerülnie: 2012-ben a 9., 2014-ben 10., 2018-ban pedig 6. volt. Ezzel szemben a ditrói Puskás Tivadar az 56–59 iskolát tartalmazó listán csak egy évben szerepel az 50.-nél jobb helyen (2017-ben a 48.).

A falusi magyar iskolák nyolc éves összesített átlaga alapján felállított rangsorban³¹ egyébként a Siklódi Lőrinc az 5., a Köllő Miklós a 14., az Elekes Vencel a 33., a Sövér Elek a 34., a Bethlen Gábor a 37., a Fráter György a 41., a Puskás Tivadar pedig az 59., utolsó helyen található.

22. táblázat. Az országos értékelés gyergyói községszintű eredményei a megye más községi iskoláinak eredményeivel

Év	Községi/falusi iskolák száma a megyében	Helyezés a megyei listán							A három legjobban teljesítő községi/falusi iskola és átlagaik (csak magyar oktatás)
		Sövér Elek (Alfalu)	Köllő Miklós (Csomafalva)	Puskás Tivadar (Ditró)	Siklódi Lőrinc (Ditró)	Fráter György (Remete)	Bethlen Gábor (Szárhegy)	Elekes Vencel (Újfalva)	
2011*	59	58.	18.	54.	17.	32.	27.	23.	1. Imets Fülöp Jákó Általános Iskola (Tusnád) – 7,80 2. Arany János Általános Iskola (Csíkszentmihály) – 7,55 3. Jósika Miklós Általános Iskola (Etéd) – 7,54

31 Erre vonatkozóan lásd a 2. mellékletet.

SZOCIOLÓGIA ÉS SZOCIÁLIS MUNKA

2012*	58	15.	9.	57.	14.	53.	22.	12.	<p>1. Mártonffy György Általános Iskola (Csíkkarcfalva) – 6,83</p> <p>2. Sfântu Andrei Általános Iskola (Salamás) – 6,49</p> <p>3. Márton Ferenc Általános Iskola (Csíkpálfalva) – 6,42</p>
2013*	58	25.	46.	54.	3.	36.	45.	39.	<p>1. Theodor Chindea Általános Iskola (Vasláb) – 7,84**</p> <p>2. Imets Fülöp Jákó Általános Iskola (Tusnád) – 7,45</p> <p>3. Siklódi Lőrinc Általános Iskola (Gyergyóditró) – 7,15</p>
2014*	58	27.	10.	51.	26.	18.	35.	42.	<p>1. Dr. Boga Alajos Általános Iskola (Csíkkozmás) – 7,77</p> <p>2. Mártonffy György Általános Iskola (Csíkkarcfalva) – 6,80</p> <p>3. Gyergyótölgyesi Általános Iskola – 6,71**</p>
2015*	58	50.	32.	53.	8.	27.	40.	34.	<p>1. Márton Áron Általános Iskola (Fenyéd) – 7,44</p> <p>2. Kriza János Általános Iskola (Kápolnásfalu) – 7,28</p> <p>3. Dávid Ferenc Általános Iskola (Homoródalmás) – 7,17</p>
2016*	58	40.	22.	51.	6.	48.	39.	35.	<p>1. Márton Áron Általános Iskola (Fenyéd) – 7,30</p> <p>2. Bálint Vilmos Általános Iskola (Csíkszenttamás) – 7,20</p> <p>3. Kiss Ferenc Általános Iskola (Csíkmadaras) – 6,96</p>
2017*	56	23.	15.	48.	6.	26.	28.	40.	<p>1. Kiss Ferenc Általános Iskola (Csíkmadaras) – 6,71</p> <p>2. Bálint Vilmos Általános Iskola (Csíkszenttamás) – 6,70</p> <p>3. Dr. P. Boros Fortunát Általános Iskola (Zetelaka) – 6,53</p>

2018	58	13.	6.	56.	11.	40.	32.	14.	1. Imets Fülöp Jákó Általános Iskola (Tusnád) – 6,92 2. Bálint Vilmos Általános Iskola (Csíkszenttamás) – 6,16 3. Kelemen Imre Általános Iskola (Oklánd) – 6,14
------	----	-----	----	-----	-----	-----	-----	-----	---

* Az iskolai átlagok közötti különbségek szignifikánsak szign. = 0,01 szinten.

** A megjelölt iskolákban a vizsgán részt vevő magyar diákok száma 5 fő alatt volt.

V. Összegzés, következtetések

Tanulmányunkban az országos értékelés 2011–2018 közötti gyergyói eredményeit vizsgáltuk a megyei eredményekkel és más kistérségek eredményeivel összehasonlítva, továbbá a gyergyói kistérségen belül település- és iskolaszintű vizsgálatokat is végeztünk. Az alábbiakban legfontosabb megállapításainkat foglaljuk össze.

A megyei szintű összehasonlítás alapján öt fontosabb következtetést vonhatunk le.

Az országos értékelés éves átlagai alapján a Hargita megyei eredmények összességében véve gyengének mondhatók, egyik évben sem éri el sem a megyei, sem a gyergyói átlag (de a többi kistérség átlaga sem) a közepesnek mondható 7-es osztályzatot.

A városi iskolák átlaga minden évben szignifikánsan magasabb volt, mint falvakon működő iskoláké, Hargita megyében és a gyergyói kistérségben egyaránt.

A magyar tannyelvű iskolák átlaga Hargita megyében és Gyergyóban is minden évben gyengébb a román tannyelvű iskolák átlagánál. A vizsgatárgyak közül ez nemcsak a román nyelv és irodalomból érvényes, hanem többnyire matematikából is. Ugyanakkor viszont a magyar tanulók anyanyelvi (magyar nyelv és irodalomból elért) eredményei jobbak, mint a román tannyelvű iskolák diákjainak román nyelv és irodalom eredményei.

A gyergyói kistérség átlaga minden évben a megyei átlag alatt volt, és egyetlen évben sem került be a legjobban teljesítő három kistérség közé. A 2011–18 időszakra kiszámolt összesített nyolcéves átlaga alapján is Gyergyó csak a negyedik a kistérségek rangsorában Maroshévíz, Csík és Udvarhely után. Megfigyelhető ugyanez a vizsgatárgyakra vonatkozóan is, a magyar nyelv és irodalmat kivéve, amelyből a gyergyói összesített nyolcéves átlag a harmadik legjobb a megyében.

Az országos értékelés átlagai és a négy éves tanulmányi átlagok közötti különbségek jelentősek, megyei szinten évről évre meghaladják a két jegyet, de a gyergyói kistérségben (mint ahogy a csíki és maroshévízi kivételével a többi kistérségben is) egy-egy évben akár a három jegyet is. Ennek kapcsán felmerül a kérdés, hogy mi lehet az oka az 5–8. osztályos eredmények alapján elvárhatónál lényegesen gyengébb vizsgaeredményeknek: az általános iskolai osztályozás során történő felülértékelés és indokolatlanul magasabb osztályzatok, vagy a vizsgahelyzetben való gyengébb teljesítés?

A gyergyói kistérségen belül elsősorban a magyar tannyelvű iskolák eredményeit hasonlítottuk össze. Ennek ellenére azt érdemes kihangsúlyozni, hogy a térség egyetlen kizárólag román tannyelvű iskolája, a gyergyószentmiklósi Sfântu Nicolae Líceum a legtöbb mutatót tekintve jobban teljesített mint a magyar tannyelvű iskolák bármelyike. A magyar oktatás vonatkozásában a gyergyói kistérségben a következőket mindenképpen érdemes kiemelni:

A gyergyószentmiklósi városi iskolák a megyében működő városi iskolákhoz viszonyítva gyengébben teljesítettek, mint a gyergyói falusi iskolák a megyében működő falusi iskolákhoz viszonyítva.

Jóllehet a gyergyói kistérségen belül a város összesített nyolcéves átlaga a legmagasabb, a vizsgált nyolc évből öt esetében is valamely község érte el a legjobb eredményt, meghaladva a városi átlagot. A nyolcéves összesített átlagaik alapján felállított rangsorban a gyergyói kistérség településeit négy csoportba sorolhatjuk: 6-os feletti átlaga egyedül Gyergyószentmiklósnak van, ettől kevesebb mint fél jeggyel lemaradva található Csomafalva (0,16 jegy) és Ditró (0,31 jegy), fél jegy körüli különbséggel Újfalu (0,5 jegy) és Alfalu (0,51 jegy), fél jegyet meghaladó különbséggel pedig Szárhegy (0,6 jegy) és Remete (0,7 jegy).

A gyergyói településszintű eredmények a megye más településeinek eredményeivel összehasonlítva korántsem kiemelkedők: a megye kilenc városa közül Gyergyószentmiklós egyetlen évben sem került a három legjobban teljesítő város közé (és a negyedik helyet is csak egyszer érte el), a községek/falvak 54–57 települést tartalmazó rangsorában pedig az első tízbe csak Gyergyócsomafalvának sikerült bekerülnie (három alkalommal is). Igaz, a gyergyói kistérség falusi iskoláinak átlaga több évben is magasabb értékeket mutat a többi kistérség magyar tannyelvű falusi iskoláihoz képest.

Az iskolaszintű eredmények összehasonlítása alapján többnyire visszaigazolódnak a településszintű eredmények: a városi iskolák több esetben is gyengébben teljesítettek

a falusi iskoláknál. A kistérség két legeredményesebb magyar tannyelvű iskolája (a nyolcéves összesített átlag alapján) a gyergyószentmiklósi Fogarasy Mihály Általános Iskola (6,32-es átlag) és a ditrói Siklódi Ferenc Általános Iskola (6,31-es átlag), tőlük közel fél jeggyel lemaradva a harmadik helyen szintén egy községi intézmény, a gyergyócsomafalvi Köllő Miklós Általános Iskola következik (5,87-es átlag). A Fogarasy és Siklódi a három vizsgatárgyból is a két legeredményesebb iskola (románból és matematikából a gyergyószentmiklósi, magyarból a ditrói iskola átlaga a magasabb), a csomafalvi iskola pedig matematikából és magyarból érte el a harmadik legmagasabb átlagot, míg románból egy másik városi iskola, a Vaskertes eredménye a harmadik legjobb (alig egy századdal előzve meg a szintén gyergyószentmiklósi Kós Károlyt).

Az iskolák Hargita megyei rangsorában a gyergyói iskolák helye változó: a városi iskolák 28 intézményt tartalmazó listáján a Fogarasy a 14., a Vaskertes és a Kós Károly a 24. és 25. helyen található a nyolcéves összesített átlaguk alapján. A falusi iskolák 59 intézményt tartalmazó listáján az első tízbe a Siklódi Lőrinc került be (5. hely), a lista első felében pedig megtaláljuk a Köllő Miklóst is (14. hely). A másik öt gyergyói falusi iskola a lista második felében helyezkedik el: az Elekes Vencel a 33., a Sövér Elek a 34., a Bethlen Gábor a 37., a Fráter György a 41., a Puskás Tivadar pedig az 59.

A különböző összehasonlítások érdekesek és hasznosak lehetnek, mivel segíthetnek elhelyezni az egyes iskolákat a gyergyói és tágabb értelemben véve a Hargita megyei magyar oktatás térképén, illetve rávilágítanak különböző folyamatokra is. Ugyanakkor a különböző átlagokhoz képest nyújtott teljesítményeken és a különböző rangsorokban elfoglalt helyezéseken túl fontos látni egy dolgot: az, hogy az országos értékelés gyergyói szintű iskolai, települési átlagai egyetlen esetben sem érik az amúgy közepesnek számító 7-es átlagértéket (román nyelv és irodalomból pedig az 5-öst, matematikából a 6-ost is csak ritkán), egyáltalán nem biztató, és mindenképpen arra világít rá, hogy ezek a kérdések alaposabb odafigyelést igényelnének. A rendszerszintű problémákból adódó szűkebb mozgástér ellenére tehát minden olyan kezdeményezésnek létjogosultsága van, amely az eredmények alakulásának mélyebb okait igyekszik feltárni, továbbá a diákok iskolai teljesítményének javítását célozza meg. Ez természetesen nem csak a gyergyói iskolák esetében érvényes, hanem a többi Hargita megyei iskola esetében is. Az országos értékelés szisztematikus megyei, térségi elemzése egy lehetséges eszköz, hogy az iskolák teljesítményéről valamilyen összképet kapjunk, de az érintettek (iskolai szereplők, helyi döntéshozók) természetesen egyéb külső és belső értékelési eljárásokat is

alkalmazhatnak, ha saját tevékenységükről, az iskola által nyújtott pedagógiai munkáról és hozzáadott értékről pontosabb információkat szeretnének kapni.

VI. Mellékletek

1. melléklet. A Hargita megyei oktatási kistérségek és az ezekhez sorolt települések³²

Oktatási kistérség	Települések száma	Városok	Községek/falvak
Gyergyó	8	Gyergyószentmiklós	Gyergyóalfalu, Gyergyócsomafalva, Gyergyóditró, Gyergyóremete, Gyergyószárhegy, Gyergyóújfalu, Vasláb
Csík	24	C s í k s z e r e d a , B a l á n b á n y a , Tusnádfürdő	Csíkbankfalva, Csíkcsicsó, Csíkdánfalva, Csíkkarcfalva, Csíkkozmás, Csíkkarcfalva, Csíkmindszent, Csíkpálfalva, Csíkrákos, Csíkszentdomokos, Csíkszentgyörgy, Csíkszentimre, Csíkszentkirály, Csíkszentmárton, Csíkszentmihály, Csíkszentsimon, Csíkszenttamás, Csíkszépvíz, Kászonaltíz, Madéfalva, Tusnád

³² Csak azokat a településeket tüntettük fel, ahol önálló jogi személyiségű, 5–8. osztályos tagozattal rendelkező iskola működik.

SZOCIOLÓGIA ÉS SZOCIÁLIS MUNKA

Udvarhely	19	Székelyudvarhely, Szentegyháza	Bögöz, Farkaslaka, Felsőboldogfalva, Fenyéd, Homoródalmás, Homoródszentmárton, Kányád, Kápolnásfalu, Korond, Lövete, Máréfalva, Oklánd, Oroszhegy, Parajd, Székelyderzs, Székelyvarság, Zetelaka
Keresztúr	7	Székelykeresztúr	Etéd, Nagygalambfalva, Siménfalva, Székelyandrásfalva, Szentábrahám, Újszékely
Gyimesek	3	–	Gyimesfelsőlok, Gyimesközéplok, Hidegség
Maroshévíz	8	Maroshévíz, Borszék	Bélbor, Galócás, Gyergyóholló, Gyergyótölgyes, Gyergyóvárhegy, Salamás

2. melléklet. A Hargita megyei magyar tannyelvű vagy magyar nyelven is oktató városi iskolák rangsora az országos értékelés összesített nyolcéves átlaga alapján

Sorrend	Iskola neve	Nyolcéves átlag	Diákok száma	Szórás
1	Tamási Áron Elméleti Líceum (Székelyudvarhely)	8,00	234	1,20
2	Baczkamadarasi Kis Gergely Ref. Koll. (Székelyudvarhely)	7,59	274	1,23

SZOCIOLÓGIA ÉS SZOCIÁLIS MUNKA

3	Márton Áron Elméleti Líceum (Csíkszereda)	7,47	104	1,47
4	Orbán Balázs Általános Iskola (Székelyudvarhely)	6,99	387	1,66
5	Petőfi Sándor Általános Iskola (Csíkszereda)	6,87	514	1,66
6	Benedek Elek Pedagógiai Líceum (Székelyudvarhely)	6,82	235	1,50
7	Nagy Imre Általános Iskola (Csíkszereda)	6,76	874	1,84
8	Nagy István Művészeti Líceum (Csíkszereda)	6,71	321	1,56
9	Segítő Mária Róm. Kat. Teológiai Líceum (Csíkszereda)	6,63	201	1,43
10	Bethlen Gábor Általános Iskola (Székelyudvarhely)	6,61	366	1,67
11	József Attila Általános Iskola (Csíkszereda)	6,50	495	1,88
12	Kemény János Elméleti Líceum (Maroshévíz)	6,42	142	1,41
13	Dr. Palló Imre Művészeti Líceum (Székelyudvarhely)	6,37	347	1,39
14	Fogarasy Mihály Általános Iskola (Gyergyószentmiklós)	6,33	540	1,73
15	Martonffi János Általános Iskola (Szentegyháza)	6,28	258	1,60
16	Orbán Balázs Elméleti Líceum (Székelykeresztúr)	6,28	149	1,79
17	Petőfi Sándor Általános Iskola (Székelykeresztúr)	6,23	317	1,66
18	Gábor Áron Szakképző Líceum ⁵ (Szentegyháza)	6,16	207	2,07
19	Móra Ferenc Általános Iskola (Székelyudvarhely)	5,96	421	1,80
20	Berde Mózes Unitárius Teológia Líceum (Székelykeresztúr)	5,94	189	1,60
21	Liviu Rebreanu Szakképző Líceum (Balánbánya) ⁶	5,92	81	1,69

SZOCIOLÓGIA ÉS SZOCIÁLIS MUNKA

22	Geo Bogza Általános Iskola (Balánbánya)	5,87	30	1,58
23	Zimmethausen Szakképző Líceum (Borszék)	5,78	128	1,84
24	Vaskertes Általános Iskola (Gyergyószentmiklós)	5,73	388	2,11
25	Kós Károly Általános Iskola (Gyergyószentmiklós)	5,58	150	1,97
26	Jókai Mór Általános Iskola (Tusnádfürdő)	5,48	131	1,77
27	Tompa László Általános Iskola (Székelyudvarhely)	5,33	224	1,64
28	Xántus János Általános Iskola (Csíkszereda)	3,62	98	1,34

3. melléklet. A Hargita megyei magyar tannyelvű vagy magyar nyelven is oktató falusi iskolák rangsora az országos értékelés összesített nyolcéves átlaga alapján

Sorrend	Iskola neve	Nyolcéves átlag	Diákok száma	Szórás
1	Imets Fülöp Jákó Általános Iskola (Tusnád)	6,73	139	1,73
2	Gyergyótölgyesi Általános Iskola	6,43	45	1,29
3	Mártonffy György Általános Iskola (Csíkkarcfalva)	6,42	192	1,49
4	Arany János Általános Iskola (Csíkszentmihály)	6,29	142	1,91
5	Siklódi Lőrinc Általános Iskola (Gyergyóditró)	6,28	279	1,72
6	Kiss Ferenc Általános Iskola (Csíkmadaras)	6,23	159	1,61
7	Sfântu Andrei Általános Iskola (Salamás)	6,20	29	1,84

SZOCIOLÓGIA ÉS SZOCIÁLIS MUNKA

8	Tamási Áron Általános Iskola (Farkaslaka)	6,11	301	1,54
9	Kriza János Általános Iskola (Kápolnásfalu)	6,10	181	1,89
10	Kájoni János Általános Iskola (Csíkcsicsó)	6,02	181	1,65
11	Nagygalambfalvi Általános Iskola	6,02	111	1,81
12	Zöld Péter Általános Iskola (Madéfalva)	6,01	122	1,65
13	Arany János Általános Iskola (Csíkszentimre)	5,95	128	1,36
14	Köllő Miklós Általános Iskola (Gyergyócsomafalva)	5,88	314	1,87
15	Domokos Pál Péter Általános Iskola (Gyimesfelsőlok)	5,84	188	1,89
16	Gál Sándor Általános Iskola (Csíkszentgyörgy)	5,82	171	1,64
17	Dr. Boga Alajos Általános Iskola (Csíkkozmás)	5,81	87	2,11
18	Áprily Lajos Általános Iskola (Parajd)	5,78	450	1,81
19	Majláth Gusztáv Károly Általános Iskola (Gyimesközéplek)	5,78	279	1,54
20	Márton Ferenc Általános Iskola (Csíkpálfalva)	5,78	80	1,56
21	Márton Áron Általános Iskola (Csíkszentdomokos)	5,76	448	1,44
22	Petőfi Sándor Szakképző Líceum (Csíkdánfalva)	5,71	161	1,62
23	Theodor Chindea Általános Iskola (Vasláb)	5,70	19	1,57
24	Jósika Miklós Általános Iskola (Etéd)	5,68	112	1,77
25	Tivai Nagy Imre Szakképző Líceum (Csíkszentmárton)	5,68	211	1,86
26	Székely Mózes Általános Iskola (Lövéte)	5,67	231	1,70
27	Dr. Lukács Mihály Általános Iskola (Kászonaltíz)	5,67	196	1,77

SZOCIOLÓGIA ÉS SZOCIÁLIS MUNKA

28	Kelemen Imre Általános Iskola (Oklánd)	5,64	73	1,74
29	Bálint Vilmos Általános Iskola (Csíkszenttamás)	5,63	178	1,52
30	Árpádházi Szent Erzsébet Róm. Kat. Líceum (Gyimesfelsőlok)	5,61	142	1,59
31	Fülöp Áron Általános Iskola (Felsőboldogfalva)	5,59	164	1,79
32	Nyíró József Általános Iskola (Csíkszépvíz)	5,56	223	1,92
33	Elekes Vencel Általános Iskola (Gyergyóújfalu)	5,56	288	1,64
34	Sövér Elek Szakképző Líceum (Gyergyóalfalu)	5,53	353	1,73
35	Nagy István Általános Iskola (Csíkmindszent)	5,51	77	1,86
36	Petőfi Sándor Általános Iskola (Oroszhegy)	5,51	339	1,68
37	Bethlen Gábor Általános Iskola (Gyergyószárhegy)	5,46	276	1,92
38	Márton Áron Általános Iskola (Fenyéd)	5,43	43	1,93
39	Dr. P. Boros Fortunát Általános Iskola (Zetelaka)	5,35	409	1,73
40	Bögözi Általános Iskola	5,34	230	1,78
41	Fráter György Általános Iskola (Gyergyóremete)	5,33	453	1,69
42	János Zsigmond Általános Iskola (Székelyderzs)	5,33	56	1,56
43	Cseri Mihály Általános Iskola (Csíkrákos)	5,31	109	1,82
44	Toró Tibor Általános Iskola (Kányád)	5,29	67	1,64
45	Körösi Csoma Sándor Általános Iskola (Székelyvarság)	5,28	155	1,46
46	Endes József Általános Iskola (Csíkszentsimon)	5,25	296	1,68
47	Dumitru Gafton Általános Iskola (Galócás) ⁷	5,23	1	

48	Dávid Ferenc Általános Iskola (Homoródalmás)	5,23	70	2,09
49	Benedek Elek Általános Iskola (Szentábrahám)	5,07	97	1,63
50	Korondi Szakképző Líceum	5,07	327	1,58
51	Márton Ferenc Általános Iskola (Cskibánkfalva)	5,06	153	1,80
52	Nyíró József Általános Iskola (Máréfalva)	5,04	125	1,90
53	Román Viktor Általános Iskola (Homoródszentmárton)	4,98	144	1,75
54	Székelyandrásfalvi Általános Iskola	4,96	56	1,62
55	Vitos Mózes Általános Iskola (Csíkszentkirály)	4,91	126	1,60
56	Hidegségi Általános Iskola	4,91	181	1,44
57	Marosi Gergely Általános Iskola (Siménfalva)	4,86	276	1,72
58	Bem József Általános Iskola (Újszékely)	4,61	108	1,60
59	Puskás Tivadar Szakképző Líceum (Gyergyóditró) ⁸	4,54	134	1,45

(Jegyzetek)

- 1 Csak az 5-8. osztályos oktatással rendelkező iskolákat tüntettük fel.
- 2 A táblázatban nem tüntettük fel a vaslábi iskola magyar tagozatának eredményeit, mivel nagyon alacsony az itt végzett diákok száma: a vizsgált nyolc évből csak egy esetben végzett ötnél több magyar nyolcadikos az iskolában, öt esetben a végzősök száma pedig kettő vagy annál kevesebb. Ugyanakkor a gyergyói magyar tannyelvű falusi iskolák összesített átlagába beleszámoltuk az itt végzett diákok eredményeit is.
- 3 Azok a városok, ahol az adott tanévben az országos értékelésen magyar tannyelvű osztályban végzett diákok vettek részt. Ez tulajdonképpen az összes Hargita megyei várost jelenti.
- 4 Azok a községek/falvak, ahol az adott tanévben az országos értékelésen magyar tannyelvű osztályban végzett diákok vettek részt. Az egyes éveknél regisztrált eltérő számadatok vagy abból adódnak, hogy valamely községben/településen adott évben senki nem vett részt az országos értékelésen, vagy az iskolahálózat községeken belüli átszervezésére, aminek kö-

vetkeztében kevesebb lett az önálló iskolával rendelkező község.

5 A szentegyházi Gábor Áron Szakképző Líceum keretében az alárendeltségében működő Tamási Áron Általános Iskolában van 5–8. osztályos oktatás.

6 A balánbányai Liviu Rebreanu Szakképző Líceum keretében az alárendeltségében működő 1-es számú Általános Iskolában van 5–8. osztályos oktatás.

7 A galócási Dumitru Gafton Általános Iskolában megszűnt a magyar felső tagozat, 2011 volt az utolsó év, amikor a minisztériumi adatbázis szerint magyar tannyelvű oktatásban végzett diák (egyetlen tanuló) részt vett az országos értékelésen.

8 A ditrói Puskás Tivadar Szakképző Líceum keretében az alárendeltségében működő Dr. Csiby Andor Általános Iskolában és az Orotvai Általános Iskolában van 5–8. osztályos oktatás.

REZULTATELE ȘCOLILOR PRIMARE ALE MICROREGIUNII DIN GHEORGHENI, PE BAZA EVALUĂRILOR NAȚIONALE 2011-2018

Studiul examinează rezultatele evaluării la nivel național a școlilor primare din Gheorgheni pe baza datelor publice, cuprinzând perioada de timp 2011-2018. După o scurtă introducere și unele rafinări metodologice, autorii analizează rezultatele examenelor de la Gheorgheni la nivel județean, microregional, municipal și școlar. În plus față de analiza mediilor, sunt procesate și comparațiile subiectelor de testare și diferențele dintre școlile de limbă română și maghiară.

Cele mai importante rezultate arată că media microregiunii Gheorgheni a fost inferioară mediei județene în fiecare an și nu a atins primele trei microregiuni în nici măcar un an, fiind doar pe locul patru în județ conform mediei agregate. În plus, școlile din orașul Gheorgheni au avut o situație mai proastă în comparație cu școlile urbane care funcționau în județ decât școlile din zona rurală Gheorgheni, comparativ cu școlile rurale din județ. În cinci cazuri din cele opt ani examinate, unul dintre sate a obținut cel mai bun rezultat în microregiune, depășind media urbană. În clasamentul școlilor, nici o instituție a orașului nu a fost inclusă în primele zece școli orășenesti din județ și doar o școală rurală se găsește printre primele zece școli din mediul rural.

THE RESULTS OF THE PRIMARY SCHOOLS OF THE MICRO-REGION IN GYERGYÓ BASED ON NATIONAL EVALUATIONS 2011-2018

The study examines the results of the nationwide assessment of primary schools in Gyergyó based on public databases, encompassing the time-scale of 2011-2018. After a short introductory and some methodological refinements, the authors analyze the results of the exams from Gyergyó in county, micro-regional, municipal and school levels. In addition to the analysis of the averages, the comparisons of the test subjects and the differences between the Romanian and Hungarian language schools are also processed.

The most important results show that the average of the micro-region of Gyergyó was below the county average every year, and did not reach the top three microregions in a single year, according to the aggregate average, only fourth in the county.

Furthermore, the schools in Gyergyó city performed worse in comparison with urban schools operating in the county than the Gyergyó village schools compared to rural schools in the county. In five cases of the eight years examined, one of the villages achieved the best result in the micro-region, exceeding the urban average. In the ranking of schools, no city institution has been included in the top ten city schools in the county and only one rural school is found among the top ten rural schools.